

สารนิเทศ

สำนักวิทยบริการและ
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เดือน พฤศจิกายน 2539 - กุมภาพันธ์ 2540

- CD-ROM และการค้นงานวิจัย
- ความก้าวหน้าของห้องสมุดในประเทศไทย
- จากห้องสมุดสู่ศูนย์การเรียนรู้
- สังคมนาฬิกา : ความฝันของชนบทไทยในศตวรรษที่ 21
- วารสารนำรู้
- มุมเก็บตก
  - อินเทอร์เน็ต
  - ยูสเน็ต
  - บริการหนึ่งในอินเทอร์เน็ตสี่สี่สี่ที่ไม่มั่ววันเมื่อ
  - บัญญัติ 10 ประการในการลดความเครียด
  - รายชื่อหนังสือดีเด่น

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สารบัญ

สำนักวิทยบริการ และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1

พฤศจิกายน 2539 - กุมภาพันธ์ 2540

	หน้า
ข่าวจาก...สำนักวิทยบริการ	
โดย จวีวรรณ ไหมคามิ	
กรรณิการ์ ภูผาธรรม	1
ข่าวจาก...ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์	
โดย ผศ.ดร.สุจิน บุดรดีสุวรรณ	7
ความก้าวหน้าของห้องสมุดในประเทศไทย	
โดย วิรัตน์ พงษ์ศิริ	11
CD-ROM และการค้นงานวิจัย	
โดย รศ. ณรงค์ ป้อมบุบผา	17
จากห้องสมุด สู่ ศูนย์การเรียนรู้ (From Library to Learning Center)	
โดย ผศ.ดร. สุจิน บุดรดีสุวรรณ	25
สังตมสารนิเทศ : ความฝันของชนบทไทยในศตวรรษที่ 21	
โดย ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์	29
วารสารน่ารู้	
โดย วาสนา อนุวาร	35
มุม...เก็บตก	
รวบรวมโดย วาสนา อนุวาร	
รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์	
รุ่งฤดี ภูชมศรี	
กรรณิการ์ ภูผาธรรม	39

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน
อาจารย์เฉลิมศักดิ์ ชุบวา
รองศาสตราจารย์รัตพร ชังชาติ
อาจารย์ประจักษ์ กือเจริญ
อาจารย์วิรัตน์ พงษ์ศิริ
รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ป้อมบุบผา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิน บุตรดีสุวรรณ

บรรณาธิการ

พรพิมล มโนชัย

กองบรรณาธิการ

กรรมการ ภูผาธรรม
อารยะ เสนาคูณ
รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์
ฉวีวรรณ ไหมคามิ
วาสนา อนุवार
รุ่งฤดี ภูชมศรี
นงลักษณ์ พุ่มม่วง
แทน นิมิตร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเอกสารประชาสัมพันธ์ของสำนักวิทยบริการ และภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์
2. เพื่อแลกเปลี่ยนวิชาการทางบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ กับวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องในเพื่อนร่วมวิชาชีพ

สำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม 44000
☎ (043) 723523-4 FAX (043) 721769

บรรณาธิการแถลง

“สารนิเทศ” ออกสู่สายตาท่านผู้อ่านอีกครั้ง ปีนี้ย่างเข้าปีที่สี่แล้ว ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คณะผู้จัดทำหวังว่าท่านผู้อ่านคงได้ประโยชน์จากเนื้อหาสาระบ้างพอสมควร อย่างน้อยก็ได้ทราบข่าวคราวความก้าวหน้าของสำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีนี้เป็นสำนักวิทยบริการ ร่วมกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ได้รับเกียรติจากคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นเจ้าภาพจัดสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 15 ขึ้น คาดว่า จะจัดปลายปีนี้ รายละเอียดของงานจะได้นำมาเสนอในโอกาสต่อไป

หากท่านผู้อ่านมีข้อคิด ข้อเขียน หรือข้อเสนอแนะสิ่งใด กรุณาส่งมาได้เสมอ คณะผู้จัดทำ ขอโน้มรับด้วยความยินดียิ่ง

บรรณาธิการ

ข่าวจาก... สำนักวิทยบริการ

ฉวีวรรณ ไหมคำมี *
กรรณิการ์ ภูผาธรรม **

เยี่ยมชมและศึกษาดูงาน

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2539 บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน สำนักวิทยบริการ

วันที่ 24 ธันวาคม 2539 นักศึกษาชั้น ปวส.1 แผนกอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม จำนวน 30 คน เข้าศึกษาดูงาน สำนักวิทยบริการ

วันที่ 26 ธันวาคม 2539 คณะกรรมการโครงการเครือข่ายข้อมูลภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วย 7 สถาบัน ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี สถาบันราชภัฏนครปฐม สถาบันราชภัฏเพชรบุรี และสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จำนวน 18 คน เข้าศึกษาดูงานสำนักวิทยบริการ และศูนย์สารนิเทศอีสานสิรินธร

วันที่ 15 มกราคม 2540 ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ นำนักศึกษาวิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ จำนวน 80 คน เข้าศึกษาดูงาน สำนักวิทยบริการ

วันที่ 17 มกราคม 2540 รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เรพเพอร์ ผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง นำนักศึกษาระดับปริญญาโทสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ รุ่น 5 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 30 คน เข้าเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน สำนักวิทยบริการ

---

* เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** นักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2540 คณะอาจารย์จากวิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม จำนวน 35 คน เข้าศึกษาดูงานเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และเยี่ยมชม สำนักวิทยบริการ

เจ้าภาพจัดประชุม

ศาสตราจารย์ ดร. จวีลักษณ์ บุณยะกาญจน ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กล่าวว่ สำนักวิทยบริการได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมสมาชิกโครงการข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (PULINET) ทั้ง 11 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยทักษิณ และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ดังรายละเอียดดังนี้

วันที่ 20 มกราคม 2540 ประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค ครั้งที่ 1/2540 เป็นการสรุปผลงานและติดตามงานของคณะผู้บริหารห้องสมุดทุกแห่ง

วันที่ 21 มกราคม 2540 ประชุมคณะทำงานเทคโนโลยีสารสนเทศ ครั้งที่ 1/2540 เน้นเรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลของสมาชิกข่ายงานฯ ให้ก้าวหน้าและทันสมัย อีกทั้งให้สมาชิกได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการวางแผนงานต่อไป

ผู้อำนวยการ สำนักวิทยบริการ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ที่จะถึงนี้ สำนักวิทยบริการ ยังได้รับเกียรติจากคณะกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ให้เป็นเจ้าภาพในการจัดสัมมนา “ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 15 ปี 2540” โดยจะมีผู้เข้าร่วมสัมมนาจากห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา ทั่วประเทศ

บริการฐานข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี-รอม

สำนักวิทยบริการ ได้จัดหาฐานข้อมูลสำเร็จรูป ซีดี-รอม (CD-ROM) เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ค้นหาสารสนเทศด้านต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยขณะนี้ (มีนาคม 2540) สำนักวิทยบริการฐานข้อมูลสำเร็จรูปมีอยู่ 50 รายการ ดังต่อไปนี้

CD-ROM TEX

ชื่อฐานข้อมูล	ปีที่ครอบคลุม
1. ERIC (Educational Resources Information Center)	1982-ปัจจุบัน
2. DAO (Dissertation Abstracts On Disc)	1988-ปัจจุบัน
3. LISA	1969-1990
4. AGRICOLA	1984-1991
5. Life Sciences Collection on CD	1989-1992
6. Information Finder	1991
7. Humanities Source	Aug 1991-Sep 1996
8. General Science Source	Aug 1991-Sep 1996
9. Sociofile	Jan 1974-Apr 1996
10. Masterplots Fiction CD-ROM	1994
11. Magill's Survey of Cinema	1993
12. PsyCLIT	1974-ปัจจุบัน
13. Facts on file World New Digest CD-ROM	1996
14. Academic Search	1994-1996
15. Current Citations	1996
16. พระไตรปิฎกและอรรถกถาฉบับคอมพิวเตอร์ บน CD-ROM	
17. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525	ฉบับปรับปรุง 2539
18. สยามจดหมายเหตุ	2534-2539

CD-ROM Multimedia

ชื่อฐานข้อมูล	ปีที่ครอบคลุม
19. The software toolworks Encyclopedia	1992
20. Encyclopedia of Science & Technology	1994
21. The Animals	
22. World Atlas	1989-1992
23. The 1995 Grolier Multimedia Encyclopedia	1995
24. Arthur's Teacher Trouble	
25. Just Grandma and me	
26. Where in the world is Carmen?	
27. Compton's Interactive Encyclopedia	
28. Etymological Dictionary of Grass	1/1996
29. Exploration in Cell Biology & Genetics	1/1996
30. Eyewitness Encyclopedia of Nature	1/1995
31. Eyewitness Encyclopedia of Science	1/1996
32. Eyewitness History of the World	1/1996
33. Eyewitness Virtual Bird	1/1995
34. Eyewitness Virtual Reality Cat	1/1995
35. Microbes in Motion Interactive Multimedia	1/1996
36. Perspectives in Nutrition 1 win/Mac 1	3/1996
37. Thailand	
38. Musical instruments	
39. Dangerous Creatures	
40. Bookshelf 94	
41. Encarta'95	
42. Ancient Land	
43. Cinemania'95	

44. My First Incredible Amazing Dictionary
45. TOEFL
46. พรรณไม้งามในสวนหลวง ร.9
47. ไปคู่ให้เต็มตาความล้ำค่าเต็มไทย
48. ประเพณีอีสาน 12 เดือน
49. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
50. สมุนไพรพื้นบ้าน

ซีดี-รอมมัลติมีเดียสารสนเทศอีสาน

สำนักวิทยบริการ ได้ทุนอุดหนุนโครงการการวิจัย เรื่อง การผลิต ซีดี-รอม มัลติมีเดีย (Isan Information Multimedia CD-ROM Production) โดยมีอาจารย์วิรัตน์ พงษ์ศิริ เป็นหัวหน้าโครงการ เนื้อหาจะนำเสนอเกี่ยวกับโบราณสถาน สถานที่ท่องเที่ยว และงานเทศกาลประจำจังหวัด ในภาคอีสาน ทั้ง 19 จังหวัด โดยแสดงผลทั้งที่เป็นรูปภาพ มีเสียงประกอบ ทั้งในรูปภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

อบรมการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์

จากการที่สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดการอบรมการสืบค้นสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์ ให้กับคณาจารย์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และนิสิต ในมหาวิทยาลัยฯ มาตั้งแต่เดือนธันวาคม 2539 - มกราคม 2540 โดยโปรแกรมการอบรม ได้แก่ การสืบค้นด้วยระบบ OPAC สืบค้นด้วย CD-ROM และสืบค้นด้วย INTERNET มี 2 โปรแกรม คือ WWW (World Wide Web) และ TELNET จากการจัดอบรมปรากฏว่ามีคณาจารย์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และนิสิต ให้ความสนใจในการอบรมเป็นจำนวน 1,689 คน โดยแยกเป็นความสนใจในการสืบค้น ดังนี้

การสืบค้นด้วยระบบ OPAC	มีผู้เข้าอบรม	จำนวน	399 คน
การสืบค้นด้วยระบบ CD-ROM	มีผู้เข้าอบรม	จำนวน	515 คน
การสืบค้นด้วยระบบ TELNET			
	- WWW	มีผู้เข้าอบรม	จำนวน 522 คน
	- TELNET	มีผู้เข้าอบรม	จำนวน 253 คน

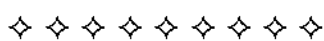
สำนักวิทยบริการจัดอบรมฯ ส่งเสริมการอ่านแก่ ส.ป.ป.ลาว

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เปิดเผยว่า ด้วยสำนักวิทยบริการเป็นหน่วยงานในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการให้ความร่วมมือทางวิชาการสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์แก่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาโดยตลอด อาทิ การจัดอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ ส.ป.ป.ลาว ซึ่งได้เดินทางมาศึกษาที่สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นประจำทุกปี สำหรับในปีการศึกษา 2540 นี้ ทางสำนักวิทยบริการได้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นพื้นฐานของการพัฒนาการศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านการอ่านอีกด้วย

ในการนี้ สำนักวิทยบริการร่วมกับภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จึงได้จัดกิจกรรมเรื่อง “การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” ในระหว่างวันที่ 17-21 มีนาคม 2540 ณ โรงแรมโนโวเทล แขวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีกรมวิเทศสหการ สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านในภาพรวม เกิดแนวทางในการอ่านที่ชัดเจนรวมทั้งเป็นการปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการอ่านของประชาชนให้เกิดนิสัยรักการอ่านและยุทธวิธีการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ มีทั้งการบรรยาย การอภิปราย การแยกกลุ่มย่อย และการฝึกปฏิบัติ โดยจะมีผู้เข้ารับการอบรมทั้งจาก ครู-อาจารย์ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา บรรณารักษ์และผู้รับผิดชอบห้องสมุด นอกจากนี้ ยังมีวิทยากรจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยมหาสารคามอีกหลายท่านร่วมบรรยายพิเศษในครั้งนี้ อาทิ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิช ทองโรจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิณา วิสเพ็ญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธัญญา สังขพันธานนท์ รองศาสตราจารย์ ณรงค์ ป้อมบุบผา รองศาสตราจารย์ รัตพร ชังชาติตา อาจารย์ กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ อาจารย์ บุญถิ่น คิดไร่ อาจารย์ สายใจ ชูปวา

ศาสตราจารย์ ดร.ฉวีลักษณ์ กล่าวเพิ่มเติมว่าจากการสังเกตการณ์การอบรมสัมมนาปรากฏว่าเจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์จากแขวงต่าง ๆ ที่เข้าร่วมอบรมต่างให้ความสนใจและตั้งใจรับฟังความรู้จากวิทยากรเป็นอย่างมาก ซึ่งคาดว่า เมื่อ สำเร็จการอบรมแล้ว คงได้นำความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการปฏิบัติงานในห้องสมุดและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่อไป

ข่าวจาก...ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

ผศ. ดร. สุจิน บุตรจิสวรรณ *

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกท่าน
ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร จากองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เมื่อเดือนธันวาคม 2539 รายชื่อบัณฑิตมีดังนี้

1. นายทรงศักดิ์	ประสิทธิ์
2. นายประหยัด	ช่วยงาน
3. นางงงนุช	ดงวัฒนานนท์
4. นางสาวบุษยากร	โรหิตเสถียร
5. นางสาวพรทิพา	ดำเนิน
6. นางสาวรัชฎาพร	ธีราวรรณ
7. นางรุ่งทิพย์	เคนพิทักษ์
8. นางสาวละมัย	รัมย์เย็น
9. นางวนิดา	บิตร
10. นางสาวศศิธร	ใหญ่เลิศ
11. นางสาวศิริภาณี	จุโทปะมา
12. นางสาวอรุณลักษณ์	ทุมมากรณ

---

* หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นิสิตสำเร็จการศึกษา

ในภาคเรียนที่ 2/2539 มีนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ดังนี้

ชื่อ	วิทยานิพนธ์เรื่อง
1. นางวิภา วิวัฒน์เดชากุล	“คุณธรรมของบรรณารักษ์ห้องสมุดที่ได้รับรางวัล ดีเด่นจากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย”
2. นางเปรมฤดี ศรีเงิน	“การใช้เทคโนโลยีสารนิเทศของห้องสมุดวิทยาลัยครู”

นิสิตผ่านการเสนอเค้าโครงวิทยานิพนธ์

ชื่อ	วิทยานิพนธ์เรื่อง
1. นายรุ่งโรจน์ ไพศาลสมบัติรัตน์	“ความพึงพอใจในการใช้ห้องสมุดศูนย์ให้การศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของนักศึกษาโครงการ จัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ สถาบันราชภัฏเลย เฉพาะกรณีโรงเรียน สวนสนุก”
2. นางบัวพันธ์ กำเนิดสิงห์	“การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีการศึกษา 2527-2538”
3. นางนิตยา บุญตรา	“สภาพและปัญหาการดำเนินงานห้องสมุด ของผู้ช่วยบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 ”

ชื่อ

วิทยานิพนธ์เรื่อง

4. นางสาวณัฐภาณุวงศ์เยาว์ ตอบประโคน “การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดตามความสนใจกับการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน”
5. นางสาวเรวดี ศรีโกศล “บทบาทในการพัฒนาจริยธรรมด้านการมีวินัยในตนเองแก่นักเรียนประถมศึกษาของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี”
6. นางสาวอาภรณ์ พิทักษ์วัฒนกุล “การพัฒนาฐานข้อมูลหนังสือในระบบเครือข่ายด้วยโปรแกรมไมโคร ซิตีเอสไอซีเอส เวอร์ชัน 3.07 ของสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์”
7. นางสาวประภาภรณ์ เทศประสิทธิ์ “ความคาดหวังของผู้บริหารและบรรณารักษ์ต่อการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ปีการศึกษา 2539”

ความเคลื่อนไหวหนังสือเก่า

1. คุณไปรมา จำปาทอง บรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เตรียมไปปรับตำแหน่งที่สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี เร็ว ๆ นี้

2. อาจารย์ประภาส ภาวินันท์ ย้ายจากสถาบันราชภัฏเพชรบุรีพิทยาลงกรณ์ ไปอยู่
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

3. อาจารย์เอก ชิตพันธ์ ย้ายจากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี ไปอยู่สถาบันราชภัฏ
เพชรบุรีพิทยาลงกรณ์

เชิญชวนนิสิตเก่าส่งข่าว

เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ขอเชิญชวนศิษย์เก่าทุกท่าน
ได้ส่งข่าวความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั้งทางด้านวิชาการและการเปลี่ยนแปลงสถานที่ทำงานให้
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ได้ทราบโดยส่งถึง ผศ.ดร. สุจิน บุตรดีสุวรรณ
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
44000 ภาควิชาฯ ยินดีเป็นสื่อกลางให้

กลับมาปฏิบัติหน้าที่

ผศ. ดร. สุจิน บุตรดีสุวรรณ หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ได้กลับมาปฏิบัติราชการแล้วหลังจากไปศึกษาตุงานที่ประเทศอังกฤษเป็นเวลา 3 เดือน

ความก้าวหน้าของห้องสมุดในประเทศไทย

วิรัตน์ พงษ์ศิริ *

ห้องสมุดและความสำคัญ

ห้องสมุดเป็นสถานที่รวบรวมสารสนเทศเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการเรียนการสอน การค้นคว้า การวิจัย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศคือเครื่องมือหรือวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา จัดการประมวลผล จัดเก็บ เรียกใช้ แลกเปลี่ยน หรือเผยแพร่สารสนเทศ (ด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์) หรือการนำสารสนเทศและข้อมูลไปปฏิบัติตามเนื้อหาของข้อมูลนั้นๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายของผู้ใช้ จากความหมายดังกล่าว จะเห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยเทคโนโลยีหลายสาขาด้วยกันดังนี้

1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ก็คือระบบคอมพิวเตอร์ที่ประกอบด้วยฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ข้อมูล และคน

2. เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม ก็คือเทคโนโลยีที่เกี่ยวกับการสื่อสารทางไกล ได้แก่ โทรเลข โทรศัพท์ และการสื่อสารผ่านดาวเทียม เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมนั้นมีความสำคัญต่อยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันเป็นอย่างมากเพราะมันทำให้สามารถส่งข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ที่หนึ่งไปยังเครื่องคอมพิวเตอร์ที่อยู่ อีกที่หนึ่งซึ่งอยู่ห่างไกลกันได้ ทำให้เกิดระบบ

---

* อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ช่วยราชการรองผู้อำนวยการฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลก เกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันไม่ว่าจะเป็นฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูลตลอดจนบุคลากร ทำให้เกิดระบบที่มีประโยชน์ต่อระบบธุรกิจและระบบการศึกษา เช่นระบบฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ ระบบสำรองที่นั่งเครื่องบิน ระบบประชุมทางไกล และระบบการสอนทางไกล เป็นต้น

3. ระบบสำนักงาน ก็คืออุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในสำนักงานเช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องพิมพ์ต่าง ๆ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร เป็นต้น ปัจจุบันมีการนำเครื่องมือเหล่านี้ไปเชื่อมต่อกับระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้สำนักงานในปัจจุบันกลายเป็นสำนักงานอัตโนมัติ

4. ระบบอัตโนมัติ ก็คืออุปกรณ์อัตโนมัติที่นำไปใช้ในงานต่าง ๆ เช่น เครื่องจักรอัตโนมัติในโรงงาน ระบบเช่นนี้มักจะใช้หลักการ Feedback กล่าวคือมี Sensor สำหรับรับข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของเครื่องมือหรือระบบ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับ การดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานและตรงเป้าหมายหรือไม่ ถ้าไม่ตรงก็จะมีการปรับเครื่องมือ และระบบให้ทำงานดีขึ้น ระบบอัตโนมัติมีมาก่อนยุคสมัยคอมพิวเตอร์ แต่ต่อมาได้นำคอมพิวเตอร์ มาใช้เป็นเครื่องควบคุมการทำงานของเครื่องมือและระบบมากขึ้น ระบบที่ก้าวหน้ามากก็คือระบบหุ่นยนต์อุตสาหกรรม

เทคโนโลยีสารสนเทศกำลังมีบทบาทอย่างกว้างขวางในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน ทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การบริการ สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนด้านการศึกษา

ห้องสมุดไทยในปัจจุบัน

ลักษณะอาคารหรือสถานที่ ในอดีตลักษณะอาคารหรือสถานที่ภายในห้องสมุดจะไม่มีเทคโนโลยีสารสนเทศปรากฏให้เห็นมากมายดังปัจจุบัน ลักษณะภายในอาคารจะถูกแบ่งออกเป็นห้องเพื่อปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์และเก็บสารสนเทศที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ เช่น ห้องเอกสารวิจัย ห้องหนังสือภาษาไทย ห้องหนังสืออ้างอิง ห้องจัดทำรายการหนังสือ เป็นต้น แต่สภาพภายในอาคารห้องสมุดในปัจจุบันจะเปลี่ยนไปจากอดีต เพราะจะมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในห้องสมุดมากขึ้น เช่น การสืบค้นข้อมูลในอดีตต้องสืบค้นจากบัตรรายการ ซึ่งต้องเดินไปหาตู้บัตรรายการ แต่ปัจจุบันสามารถสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งต่อไปตู้บัตรรายการก็จะไม่ปรากฏให้เห็นอีก การออกแบบและการตกแต่งภายในอาคารก็จะเปลี่ยนไป กล่าวคือภายในห้องสมุดจะประกอบไปด้วย

- ห้องเก็บสารสนเทศทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์สำหรับให้บริการ
- ห้องอ่านหนังสือที่มีบรรยากาศเหมาะสม
- ฐานข้อมูล
- ปลั๊กไฟและปลั๊กสำหรับเชื่อมต่อกับเครือข่ายคอมพิวเตอร์กระจายอยู่ทั่วห้องสมุด
- โรงพิมพ์
- ห้องผลิต CD-ROM เทป วีซีโอ
- ห้องประชุมสัมมนา
- ห้องพัก เช่น ห้องกาแฟหรือห้องเบรก
- ห้องคอมพิวเตอร์สำหรับฝึกอบรม สอนนิสิต ทำงานหรือเรียนด้วยตนเอง
- ศูนย์แสดงศิลปวัฒนธรรมรวมทั้งเทคโนโลยี
- มุมพักผ่อนสำหรับผู้ใช้บริการ
- ห้องบริการ Internet

- บุคลากร ในอดีตจะประกอบด้วยบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสารสนเทศเพื่อบริการแก่ผู้ใช้ แต่ปัจจุบันจะเพิ่มกลุ่มบุคลากรทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาด้วย เช่น บุคลากรทางคอมพิวเตอร์ได้แก่ โปรแกรมเมอร์และนักวิเคราะห์ระบบงานคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

- ลักษณะการทำงานของเจ้าหน้าที่หรือบรรณารักษ์ ในอดีตการปฏิบัติงานจะปฏิบัติการด้วยมือให้เสร็จสมบูรณ์ในแต่ละงาน การติดต่อประสานงานหรือการผสมผสานงานต่างๆ ของห้องสมุดจะต้องใช้กำลังคน เช่น การส่งแฟ้มเอกสารติดต่อประสานงานกันต้องใช้คนนำไปทำให้สิ้นเปลืองเวลาและกำลังคนอย่างมาก หรือการให้บริการยืมคืนหนังสือต้องเสียเวลาดลงข้อความในเอกสารที่เกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งต้องใช้เวลาและจำนวนคนให้บริการเป็นจำนวนมากแต่ ปัจจุบันห้องสมุดไทยกำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ โดยการนำ ระบบคอมพิวเตอร์มาพัฒนางานห้องสมุดที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเข้าเป็นระบบเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาหรือเพิ่มประสิทธิภาพระบบที่ทำด้วยมือของแต่ละงานในห้องสมุดทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และบรรณารักษ์เปลี่ยนแปลงจากการทำด้วยมือเป็นการทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของระบบห้องสมุดอัตโนมัติ คือซอฟต์แวร์หลักของ งานห้องสมุดอย่างน้อยต้องมี 5 โมดูลคือ

1. โมดูลการจัดการ(Acquisition Module) ซึ่งมีฟังก์ชันการทำงานดังนี้คือ งานสั่งซื้อ งานตรวจรับ งานติดตามทวงถาม งานควบคุมงบประมาณการจัดซื้อ งานออกแบบรายงานต่างๆ เป็นต้น

2. โมดูลการจัดทำรายการ(Cataloging Module) โมดูลนี้เป็นการสร้างฐานข้อมูล ประกอบด้วยฟังก์ชันการทำงานดังนี้ งานถ่ายเทข้อมูล งานตรวจสอบข้อมูล งานบันทึกข้อมูล งานแก้ไขข้อมูล งานออกรายงาน และงานควบคุมเอกสาร เป็นต้น

3. โมดูลการสืบค้นข้อมูล (Online Public Access Catalog. Module – OPAC) ประกอบด้วยฟังก์ชันการทำงานดังนี้ ระบบการกำหนดดัชนีสืบค้น การออกแบบผล การสืบค้น ระดับของการแสดง ผลการแสดงผล ระดับของการสืบค้นของบุคลากรผู้ปฏิบัติการ การออกรายงานผลการสืบค้น และงานออกสถิติรายงานการสืบค้น เป็นต้น

4. โมดูลการควบคุมงานวารสารหรือสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง (Serial Control) ประกอบด้วยฟังก์ชันการทำงานดังนี้ ระบบการสั่งซื้อ งานลงทะเบียน งานควบคุมงบประมาณการสั่งซื้อ งานติดตามทวงถาม งานเวียนแจ้งผู้ใช้บริการ งานออกรายงานสถิติต่างๆ เป็นต้น

5. โมดูลการยืม-คืน (Circulation Module) ประกอบด้วยฟังก์ชันดังนี้ ระบบการยืม งานควบคุมทะเบียนผู้ยืม งานทวงและการติดตาม งานสำรวจและงานจองทรัพยากรห้องสมุด งานยืมระหว่างห้องสมุด งานคืนเอกสาร งานสำรวจเอกสารเพื่อให้บริการและงานออกรายงานสถิติต่างๆ เป็นต้น

ความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ในอดีตมีความรู้ความสามารถในการจัดการสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อย การทำงานจึงหนักมากเพราะเป็นงานให้บริการแก่บุคคลเป็นจำนวนมากโดยใช้แรงงานคน ปัจจุบันบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไทยกำลังอยู่ในระยะการปรับเปลี่ยนศักยภาพของตนเองให้ทันกับยุคข้อมูลข่าวสารและในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศกำลังมีบทบาทอย่างกว้างขวาง ดังนั้น บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่จึงต้องเรียนรู้และติดตามเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เข้ากับสภาวะการณที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา โดยเฉพาะบรรณารักษ์ยุคใหม่จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศในระดับหนึ่ง กล่าวคือจะต้องมีทักษะและความสามารถในการใช้

- โปรแกรมสำเร็จรูป
- ระบบการจัดการฐานข้อมูล
- การสืบค้นสารสนเทศระบบออนไลน์

นอกจากนั้นต้องมีความสามารถในการเขียนโปรแกรมได้ด้วยเพื่อให้การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมีประสิทธิภาพสูงสุด

นอกจากนี้บทบาทของบรรณารักษ์ก็จะเปลี่ยนไปจากอดีต กล่าวคือจะเปลี่ยนบทบาทจาก **passive role** เป็น **active role** มีความรู้ความสามารถในการสอนให้ผู้ใช้บริการเรียนรู้และเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล และแสวงหาสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานห้องสมุดให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ข่ายงานห้องสมุด

ปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมีโครงการพัฒนาห้องสมุดร่วมกันอยู่ 2 โครงการคือ PULINET และ THAILINET ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. PULINET เป็นโครงการข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (2538-2540) มหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการ ได้แก่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตหาดใหญ่และวิทยาเขตปัตตานี) มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

2. THAILINET เป็นโครงการพัฒนาระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนกลาง มหาวิทยาลัยที่ร่วมโครงการได้แก่มหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาระบบห้องสมุด

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานค้ำต่าง ๆ ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในด้านการบริหาร การจัดซื้อจัดหา การสร้างฐานข้อมูล และการบริการโดยการนำคอมพิวเตอร์และโปรแกรมห้องสมุดแบบ Turnkey มาใช้ เพื่อเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ของห้องสมุดคณะในแต่ละสถาบันเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดต่าง ๆ ในสถาบันได้แบบ Online

2. เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลบรรณานุกรมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ
3. เพื่อสร้างศักยภาพการติดต่อและการใช้ห้องสมุดร่วมกันของห้องสมุดต่าง ๆ ภายในประเทศ
4. เพื่อเพิ่มศักยภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในการติดต่อรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลและห้องสมุดมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ
5. เพื่อพัฒนาเครือข่ายคอมพิวเตอร์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้เป็นศูนย์ข้อมูลประจำภูมิภาคต่าง ๆ
6. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดเก็บ บริการสารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น มัลติมีเดีย **hypertext** เสียงและรูปภาพ ได้ในอนาคต ซึ่งแนวโน้มของข้อมูลจะอยู่ในรูปของสื่อประสม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ สันติเวชชกุล. “ขอบฟ้าใหม่ในการให้บริการสารสนเทศ.” เอกสารประกอบการบรรยายในการสัมมนา **The Internet : The New Frontier in Communication and Information Services**, 27-28 พฤศจิกายน 2538 ณ โรงแรมปางสวนแก้ว จ.เชียงใหม่
- ประจักษ์ พุ่มวิเศษ. “ขอบฟ้าใหม่ในการให้บริการสารสนเทศ.” เอกสารประกอบการบรรยายในการสัมมนา **The Internet : The New Frontier in Communication and Information Services**, 27-28 พฤศจิกายน 2538 ณ โรงแรมปางสวนแก้ว จ.เชียงใหม่
- วิภา โภยสุขโช. “ทิศทางห้องสมุดอัตโนมัติกับการพัฒนาบุคลากรห้องสมุด.” เอกสารประกอบการสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 13, 5-7 พฤศจิกายน 2538 ณ โรงแรมอมรินทร์ลากูน จ.พิษณุโลก.

CD-ROM และการค้นหาวิจัย

ณรงค์ ป้อมบุบผา *

การค้นหาวิจัยในอดีต

ผู้ศึกษาหาความรู้ทุกท่านคงมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับการเข้าใช้บริการห้องสมุดสามารถค้นหาเอกสารที่ห้องสมุดเก็บตามระบบหมวดหมู่ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว ยกตัวอย่าง เช่น สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จัดเก็บเอกสารตามระบบทศนิยมของคิวอี้ เป็นต้น (ห้องสมุดที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้. 2521) ซึ่งผู้ใช้ก็สามารถตรวจสอบค้นหาตำแหน่งที่เก็บเอกสารที่ต้องการโดยใช้รายการค้นหึ่งแบบบัตร (Card Catalog) ที่เคยใช้กันมานานหรือใช้รายการค้นแบบคอมพิวเตอร์ซึ่งกำลังได้รับการพัฒนาให้เข้ามาแทนที่ (รายการค้นของห้องสมุด. 2527 : 38-44) ดังที่เริ่มคุ้นเคยกันขึ้นเป็นลำดับกับคำว่า "โอแพก" (OPAC : Online Public Access Catalog) ในทุกวันนี้แน่นอน

ส่วนการค้นหาวิจัยที่เป็นบทความตีพิมพ์ในวารสาร หนังสือพิมพ์ หรือเอกสารบางประเภทนั้นก็จำเป็นต้องใช้ดัชนีวารสาร (Index) และคำค้น (Keywords) ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความที่ต้องการได้อย่างรวดเร็วในทำนองเดียวกับการใช้รายการค้นนั่นเอง

มิติใหม่ในการค้นหาวิจัย

เมื่อหลายปีก่อน ผู้เขียนเสนอบทความเรื่อง "เอกสารเพื่อการวิจัยจากฐานข้อมูลออนไลน์" (2533 : 75-79) โดยมีใจความสำคัญเกี่ยวกับความจำเป็นในการเสาะหาเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related Literatures) ซึ่งจะส่งผลต่อการศึกษาวิจัยในแต่ละครั้ง ตั้งแต่รุนแรงที่สุด

---

* รองศาสตราจารย์ณรงค์ ป้อมบุบผา อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คือหากไม่สามารถเสาะหาเอกสารได้ก็ย่อมหมายถึงการวิจัยครั้งนั้นล้มเหลวอย่างแน่นอน หรือหากเสาะหาเอกสารได้บ้างแต่ไม่เพียงพอก็จะส่งผลให้การวิจัยครั้งนั้นดำเนินไปอย่างยากเย็น หรืออาจทำให้ผู้วิจัยเหน็ดเหนื่อยมากเกินไปในการติดตามอ่านเอกสารที่จำเป็น หรือเสียค่าใช้จ่ายเป็นอันมากหากเอกสารที่ต้องการอยู่ห่างไกลหรือมีราคาแพง ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าหรือทำการวิจัยต่างก็คุ้นเคยกันมานานกับการเดินเข้าออกห้องสมุดเพื่อเสาะหาเอกสารที่ต้องการ หรืออาจใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Interlibrary Loan) โดยแจ้งความจำนงให้ห้องสมุดที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นติดต่อขอยืมเอกสารที่ต้องการจากห้องสมุดแห่งอื่นมาให้ตน (งานบริการของห้องสมุด. 2539) ซึ่งก็ต้องใช้เวลาเดินทางหรือใช้เวลารอเอกสารนานจนอาจจะไม่ทันการใช้ประโยชน์ บทความเรื่อง “หอสมุดแห่งโลก” (2530 : 47-50) ได้แสดงให้เห็นถึงผลแห่งการพัฒนาและประยุกต์ระบบคอมพิวเตอร์ในการสร้างฐานข้อมูล ผสมกับระบบการสื่อสารสารสนเทศระยะไกลจนถึงระดับที่เราสามารถค้นหาเอกสารที่ต้องการได้ไม่ว่าสิ่งนั้นจะตีพิมพ์เผยแพร่อยู่ที่ใด ด้วยการสืบค้นในระบบออนไลน์ (Online Searching) เราสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างชี้เฉพาะเจาะจงในปริมาณที่มากเท่าที่ต้องการและหยิบมาใช้ได้โดยทันทีทันใดเพียงมือเอื้อมคว้า แม้ว่าสารสนเทศนั้นจะอยู่ห่างไกลคนละซีกโลกระบบออนไลน์ทำให้ความคิดฝันว่าด้วยหอสมุดแห่งโลกกลับกลายเป็นความจริง ระยะทางไกลซึ่งยากแก่การเดินทางไปศึกษาค้นคว้า หรือที่เคยต้องใช้เวลาอันยาวนานในการติดต่อขอยืมเอกสารระหว่างกันดังที่เคยใช้บริการจากห้องสมุดในอดีตจึงมิใช่เป็นเพียงวิธีเดียวที่จำต้องใช้บริการอย่างจำกัดเช่นนั้นอีกต่อไป

ฐานข้อมูลออนไลน์ข้ามทวีป : ข้อดีเด่นที่ถูกจำกัด

การค้นหาเอกสารและข้อมูลเพื่อการวิจัยในระบบออนไลน์มีข้อดีเด่นหลายประการ (การเลือกฐานข้อมูลระบบออนไลน์. 2533 : 438-441) ตัวอย่างเช่น ไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะทางคือผู้ใช้จะอยู่ห่างไกลจากฐานข้อมูลออนไลน์นั้นมากเพียงใดก็สามารถสืบค้นได้ถ้าสามารถเชื่อมระบบโทรคมนาคมระหว่างกันได้ นั่นคือ โลกใบนี้ที่เคยกว้างใหญ่ไพศาลจะกลับกลายเป็นใกล้กันเพียงแค่มือเอื้อมคว้า นอกจากนี้ความมากมายมหาศาลของจำนวนสารสนเทศที่มีให้บริการในระบบออนไลน์ก็เป็นข้อดีเด่นที่ชัดเจนอีกประการหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นระบบออนไลน์ยังจัดเทคนิคเฉพาะที่ใช้ทำยุทธวิธีค้น (Search Strategy) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้คำสั่ง

(Command) การใช้ตรรกแบบบูล (Boolean Logic) เทคนิคการตัดคำ (Truncation) เทคนิคการซ้อนคำกัน (Nesting) เป็นต้น (การสืบค้นและเรียกใช้สารสนเทศในระบบออนไลน์ ชิงพาณิชย์ : Online Searching. 2530) อันจะทำให้ได้ผลการสืบค้นที่ชี้เฉพาะเจาะจงตรงตามความต้องการอย่างรวดเร็วทันที่ทันใด

อย่างไรก็ดี ข้อดีเด่นที่มีอยู่อย่างอเนกอนันต์ของระบบออนไลน์ดังกล่าวมาอย่างสังเขป ขาดตันกลับถูกจำกัดด้วยค่าใช้จ่ายในระบบที่สูงมาก อันได้แก่ ค่าอุปกรณ์เครื่องปลายทาง (Terminal and Peripherals) ค่าใช้ฐานข้อมูล ค่าสื่อสารโทรคมนาคม กล่าวคือค่าใช้ฐานข้อมูล โดยเฉลี่ยประมาณนาทีละ 60 บาท ค่าใช้ระบบสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication) ที่แพงที่สุดสุดไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าสายสัญญาณ ค่าเครื่องแปลงสัญญาณ (Modem) ค่าใช้การสื่อสารทั้งภายในประเทศไทยและระหว่างประเทศ คิดโดยเฉลี่ยนาทีละประมาณ 40 บาท ยิ่งกว่านั้น ความเปราะบางของระบบสื่อสารของไทยยังมีมากดังเป็นที่รู้กันดีก็เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการใช้บริการออนไลน์ข้ามทวีปในประเทศไทยในปัจจุบัน

ฐานข้อมูล CD-ROM : ข้อจำกัดที่มากด้วยความดีเด่น

CD-ROM เป็นสื่อบันทึกข้อมูลในระบบเลขฐานสอง คือ มีบิต 0 กับบิต 1 ซึ่งเป็นในทำนองเดียวกับสื่อบันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ในทุกยุคนั่นเอง เพียงแต่ใช้แสงเลเซอร์เขียนและอ่านข้อมูลจากแผ่นแทนการเขียนหรืออ่านข้อมูลจากรูกลวงดังเช่นบัตรเจาะรูหรือการใช้อำนาจแม่เหล็กไฟฟ้า (จากบัตรเจาะรูสู่ออฟติคอลลิสก์ ความมหัศจรรย์ของเลขฐานสอง. 2533 : 25-26)

CD-ROM หนึ่งแผ่นที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 12 เซนติเมตร บรรจุข้อมูลได้ประมาณ 600 ล้านตัวอักษร ซึ่งดูเหมือนว่าจะมีความจุมหาศาล หากแต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับจำนวนข้อมูลที่ให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ข้ามทวีปแล้วข้อมูลใน **CD-ROM** แต่ละแผ่นมีเพียงน้อยนิดจนต้องมีการจำกัดฐานข้อมูลและช่วงเวลาของข้อมูลนั้น ๆ ออกเป็นแผ่น ๆ (การเลือกฐานข้อมูลที่บันทึกในซีดี-รอม. 2533. 441-443) ผู้ใช้จะสามารถสืบค้นข้อมูลได้เฉพาะที่ระบุชื่อฐานข้อมูลและช่วงเวลาของแผ่นนั้น ๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม **CD-ROM** ก็มีความดีเด่นมากมายหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อดีเด่นในด้านความกะทัดรัดของฐานข้อมูล และด้านค่าใช้จ่ายในการสืบค้นและเรียกใช้สารสนเทศที่ "ยิ่งใช้ยิ่งประหยัด" (ฐานข้อมูลจาก **CD-ROM : Online Searching ฉบับกระเป๋าและประหยัด. 2531: 26-31**)

ข้อดีเด่นต่าง ๆ ของ **CD-ROM** มีดังต่อไปนี้

1. มีความทนทานเป็นเยี่ยมกล่าวคือ

1.1 ด้านกายภาพของแผ่น แผ่น **CD-ROM** ทำด้วยพลาสติกแข็งที่ฉาบโลหะบาง ๆ เพื่อใช้แสงเลเซอร์บันทึกสัญญาณแล้วฉาบพลาสติกเคลือบเพื่อป้องกันฝุ่นหรือความเปรอะเปื้อนใด ๆ ซึ่งสามารถใช้น้ำและสบู่ล้างได้หากแผ่นสกปรก ทนต่อรอยขีดข่วนที่ไม่ลึกเข้าไปถึงเนื้อโลหะที่บันทึกสัญญาณ ทนต่อสนามแม่เหล็กใด ๆ ทนต่ออุณหภูมิและความชื้นในระดับที่ไม่ต้องดูแลรักษาอย่างทะนุถนอม ดังเช่น จานฟลอปปี (**2531 : 19-29**)

1.2 ด้านข้อมูลในแผ่น **CD-ROM** เขียนและอ่านด้วยระบบแสงเลเซอร์ โดยหัวฉายแสงมิได้สัมผัสแผ่น แต่จะเป็นการยิงแสงลงไปเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นหากพิจารณาตามชื่อเต็มคือ **ROM** ซึ่งย่อมาจาก **Read Only Memory** ก็แสดงว่าผู้ใช้ไม่สามารถแก้ไขปรับเปลี่ยนข้อมูลที่บันทึกไว้ในแผ่นนั้นได้เลย ข้อมูลในแผ่น **CD-ROM** จึงคงทนถาวร ใช้งานได้นานเท่านาน

2. ประหยัดเป็นยอด การใช้ **CD-ROM** สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก กล่าวคือ

2.1 ด้านการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พิจารณาในวงแคบผู้ให้บริการจัดหาเครื่องอ่าน **CD-ROM** พร้อมไมโครคอมพิวเตอร์เพียง 1 ชุด ก็สามารถใช้อ่านแผ่น **CD-ROM** ได้ทุกฐานข้อมูลและสามารถซื้อแผ่น **CD-ROM** แต่ละฐานข้อมูลมากน้อยได้ตามกำลังงบประมาณและตามความต้องการก่อนหลังของผู้ใช้ หากพิจารณาในวงกว้าง ห้องสมุดสมาชิกสามารถเชื่อมต่อเครือข่าย **CD-NET** เพื่อให้บริการในระยะไกลร่วมกันได้ ตัวอย่างเช่น ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (**PULINET**) (โครงการจัดตั้งข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค. 2530 : 135-149) เครือข่ายห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

2.2 ประหยัดเงินของผู้ใช้ การใช้บริการ CD-ROM ไม่ต้องจ่ายค่าสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication) ไม่ต้องจ่ายค่าสมาชิกผู้สืบค้น ไม่ต้องจ่ายค่าฐานข้อมูลตามจำนวนเวลาที่สืบค้น ซึ่งการจ่ายดังกล่าวในระบบออนไลน์ข้ามทวีปจะเป็นเงินหลายพันบาท ในแต่ละครั้งที่ใช้บริการ แต่การให้บริการ CD-ROM ผู้ใช้บริการเพียงจ่ายค่ากระดาษพิมพ์ไม่กี่บาทเท่านั้น

3. ใช้ได้โดยสะดวก เราสามารถใช้บริการ CD-ROM ได้ตลอดเวลาและใช้ได้ในทุกสถานที่ที่มีไฟฟ้า ไม่ถูกจำกัดด้วยสายโทรคมนาคมและระบบการสื่อสาร ไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาให้บริการของฐานข้อมูล อย่างไรก็ตามก็อาจถูกจำกัดด้วยเวลาเปิดบริการของห้องสมุดบ้าง

4. มีเทคนิคการสืบค้นที่ยืดหยุ่น ฐานข้อมูล CD-ROM ใช้เทคนิคการสืบค้นคล้ายคลึงกับระบบออนไลน์ข้ามทวีป กล่าวคือใช้เทคนิคเฉพาะต่าง ๆ เพื่อทำยุทธวิธีค้น (Search Strategy) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้คำสั่ง (Command) การใช้ตรรกแบบบูล (Boolean Logic) เทคนิคการตัดคำ (Truncation) เทคนิคการซ้อนคำค้น (Nesting) เทคนิคการจำกัดเวลาความเก่าใหม่ของสารสนเทศ และอื่น ๆ อีกมาก อันส่งผลทำให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นได้อย่างชี้เฉพาะเจาะจง และได้สารสนเทศเป็นจำนวนมากในเวลาอันรวดเร็ว ตัวอย่างเช่น

ฐานข้อมูล DAO 1993-1994

#1	EDUCATION	21030
#2	THAILAND	174
#3	ECONOMIC CONDITION	38
#4	DA(1993)	51245
#5	#1 AND #2 AND #4	32
#6	#5 OR #3	70
#7	#5 AND #3	5

ทั้งนี้สามารถสร้างยุทธวิธีค้นสำเร็จรูปขึ้นใช้สืบค้นโดยทันทีก็ได้ ตัวอย่างเช่น

#8 EDUCATION AND THAILAND AND ECONOMIC CONDITION AND DA (1993)	5
#9 EDUCATION AND THAILAND OR ECONOMIC CONDITION AND DA (1993)	70

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พัฒนาบริการฐานข้อมูล CD-ROM ที่ใช้ศึกษาค้นคว้าและวิจัยเป็นลำดับตามที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี จนถึงปัจจุบัน (ธันวาคม 2539) ก็ได้จัดหาฐานข้อมูล CD-ROM เพื่อการวิจัยไว้ให้บริการเป็นจำนวน 14 ฐานข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ERIC (Education Resources Information Center) 1982-1991
2. ERIC (Education Resources Information Center) 1992-1996
3. DAO (Dissertation Abstracts Ondisc) 1988-1992
4. DAO (Dissertation Abstracts Ondisc) 1993-1994
5. PsyLIT 1965-1996
6. Sociofile 1974-Apr.1996
7. Humanities Source Oct.1991-Sep.1996
8. Fact on File New Digest CD-ROM 1996
9. Magill's Survey of Cinema 1993
10. Masterplots Fiction on CD-ROM 1994
11. General Science Source Oct.1991-Sep.1996
12. LISA (Library and Information Science Abstract 1969-1990
13. AGRICOLA 1984-1991
14. Life Science Collection on CD 1989-1991

จึงขอเชิญชวนมวลสมาชิกของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกคน ได้ติดต่อเพื่อใช้บริการสืบค้นฐานข้อมูล CD-ROM ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทั้งนี้เพราะ การให้บริการฐานข้อมูล CD-ROM แม้จะมีราคาถูกมากเมื่อเปรียบเทียบกับค่าบริการ สืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ข้ามทวีปซึ่งสมบูรณ์แบบกว่าฐานข้อมูล CD-ROM แต่ฐานข้อมูล CD-ROM ก็มีราคาแพงอยู่ในตัวของมันเอง ยังมีผู้ใช้เป็นจำนวนน้อยก็ยังไม่คุ้มค่างับ งบประมาณที่จัดซื้อ

บทส่งท้าย

บริการฐานข้อมูล CD-ROM มีคุณค่าต่อการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเป็นอย่างมาก กล่าวคือ มีคุณค่าทั้งในด้านความหลากหลายเนื้อหาของสารสนเทศและด้านความเร็วที่เฉพาะเจาะจง ของผลการสืบค้น และยังเป็นบริการที่ประหยัดทั้งในส่วนของห้องสมุดผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นความประหยัดนี้จะมีผลมากขึ้นตามสัดส่วนการเพิ่มของปริมาณ การใช้บริการ

อย่างไรก็ตาม แม้การสืบค้นฐานข้อมูล CD-ROM จะไม่มีค่าใช้จ่ายในด้านจำนวนเวลา การสืบค้นดังเช่นการสืบค้นในระบบออนไลน์ข้ามทวีปก็ตาม แต่ผู้ใช้ควรคำนึงถึงสิทธิการใช้ บริการของผู้ให้บริการคนอื่น ๆ ที่รอใช้บริการ ท่านควรเตรียมยุทธวิธีค้นมาล่วงหน้า ป้อนข้อมูล อย่างรวดเร็วคือควรมีความสามารถในการพิมพ์ตีพิมพ์ภาษาอังกฤษตามสมควรและท่านควรจะคำนึง ถึง "อันตรายจากการนั่งทำงานหน้าจอคอมพิวเตอร์" (2534 : 81-85) โดยจะเป็นผลดี ต่อสุขภาพของตัวท่านเองในระยะยาว

บรรณานุกรม

ณรงค์ ป้อมบุบผา. "การเลือกฐานข้อมูลที่บันทึกในซีดี-รอม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ หน่วยที่ 1-8. หน้า 441-443. นนทบุรี : มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราชา, 2533.

----- "การเลือกฐานข้อมูลระบบออนไลน์," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนา ทรัพยากรสารสนเทศ หน่วยที่ 1-8. หน้า 438-441. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมราชา, 2533.

- ณรงค์ ป้อมบุบผา. การสืบค้นและเรียกใช้สารนิเทศในระบบออนไลน์เชิงพาณิชย์ : **Online Searching**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.
- . "โครงการจัดตั้งข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค." ใน ข่าวบรรณ'29. หน้า 135-149. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.
- . "งานบริการของห้องสมุด." ใน เอกสารประกอบการเป็นวิทยากรบรรยายในการจัดอบรมเรื่องการดำเนินงานห้องสมุดอย่างง่าย. เมื่อ 17-23 สิงหาคม 2539.
- . "จากบัตรเจาะรูสู่ออฟติคอลลิสต์ ความมหัศจรรย์ของเลขฐานสอง," ข่าวสำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 4(2) : 25-26 ; มีนาคม-มิถุนายน 2533.
- . "งานฟลอปปี : วัสดุที่ต้องทะนุถนอม," ข่าวสำนักวิทยบริการและภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 2(6) : 19-29 ; พฤศจิกายน- ธันวาคม 2531.
- . "ฐานข้อมูลจาก CDROM : **Online Searching ฉบับกระเป๋าและประหยัด**," ใน ข่าวบรรณ'30. หน้า 26-32. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.
- . "รายการค้นของห้องสมุด," ใน ข่าวบรรณ'27. หน้า 38-44. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2527.
- . ห้องสมุดที่มีประโยชน์ต่อผู้ใช้. สถานีวิทยุกระจายเสียงทหารอากาศ มหาสารคาม. 14 กุมภาพันธ์ 2521. เวลา 6.45-6.55 น.
- . "หอสมุดแห่งโลก," ใน ข่าวบรรณ'29. หน้า 47-52. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.
- . "อันตราয়...จากการนั่งทำงานหน้าจอคอมพิวเตอร์," มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 10(1) : 81-85 ; มกราคม-มิถุนายน 2534.
- . "เอกสารเพื่อการวิจัยจากฐานข้อมูลออนไลน์," มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 9(1) : 75-79 ; มกราคม-มิถุนายน 2533.

จากห้องสมุด สู่ ศูนย์การเรียนรู้ (From Library to Learning Center)

ผศ.ดร. สุจิน บุตรดีสุวรรณ*

ระหว่างเดือนกันยายน ถึงธันวาคม ปีที่แล้ว (2539) ผู้เขียนได้เข้าร่วมโครงการศึกษา ดูงาน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างทบวงมหาวิทยาลัย และ British Council ชื่อโครงการคือ UAS (Thai University Administrator Shadowing) มหาวิทยาลัยที่ผู้เขียนได้ไปศึกษา และใช้เวลาส่วนใหญ่ คือ Sheffield Hallam University (SHU) ตั้งอยู่ที่เมือง Sheffield ทางตอนกลางของประเทศอังกฤษ ที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้เขามีการจัดรูปแบบห้องสมุดแนวใหม่ เรียกว่า ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)

ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) เป็นหน่วยงานที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นห้องสมุด ศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ ศูนย์สื่อต่างๆ และศูนย์ให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอน แนวคิดให้การจัดศูนย์การเรียนรู้ก็คือ การรวมศูนย์บริการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ด้วยกัน นักศึกษาสามารถใช้แหล่งนี้เป็นแหล่งค้นคว้า เป็นที่เรียนและเป็นที่ทำงานโดยใช้เทคโนโลยีต่างๆ ดังนั้นบางคนจึงเปรียบศูนย์การเรียนรู้เป็น "One Stop Shop" ซึ่งก็สื่อความหมายได้ดี

สภาพของศูนย์การเรียนรู้โดยทั่วไป ถ้าจะมองให้เห็นภาพชัดเจนก็คือ ตู้ที่ห้องสมุดเดิมที่มีบริการต่างๆ ได้แก่ บริการข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ที่แตกต่างก็คือมีการเพิ่มเครื่องคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น จากเครื่องคอมพิวเตอร์เหล่านี้ นักศึกษาสามารถค้นข้อมูลของห้องสมุด ฐานข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการใช้เครือข่าย Internet นอกจากนี้ นักศึกษายังสามารถพิมพ์งาน ทำแบบฝึกหัดหรือทำโครงการเฉพาะบุคคลได้ด้วย บางรายวิชาผู้สอนจะสร้างโปรแกรมการเรียนรู้ (Resource-based Learning) ไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งนักศึกษสามารถเรียนและทำตามขั้นตอน ถ้ามีปัญหาก็สามารถติดต่อกับผู้สอนทาง E-mail ได้

---

* หัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การจัดสภาพภายในศูนย์การเรียนรู้จะมีการกำหนดพื้นที่ไว้ว่าส่วนใดเป็นส่วนที่นักศึกษาสามารถพูดคุย ปรึกษาหารือ หรือทำงานเป็นกลุ่มได้ พื้นที่บางแห่งจะถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่ปลอดเสียงอึกทึก (quiet areas) สำหรับนักศึกษาที่ต้องการใช้สมาธิในการค้นคว้า การที่นักศึกษาสามารถพูดคุย ปรึกษาหารือ หรือทำงานเป็นกลุ่มในศูนย์ซึ่งบางครั้งอาจส่งเสียงดังได้ จุดนี้ก็เป็นจุดที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัดจากสภาพห้องสมุด ซึ่งเดิมมีแต่ความเงียบ แต่ในศูนย์การเรียนรู้บรรยากาศจะเปลี่ยนไป

บุคลากรในศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วยบรรณารักษ์ที่จัดการเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อให้บริการ นักสารสนเทศที่คอยให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศ นักคอมพิวเตอร์ที่คอยให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือหรือการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอน อย่างไรก็ตามบุคคลคนเดียวอาจทำหน้าที่ทุกอย่างได้ แต่ทั้งนี้บุคคลผู้นั้นต้องมีพื้นความรู้ทั้งด้านบรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์และทางค่านคอมพิวเตอร์ จุดนี้ก็เป็นตัวชี้ตัวหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนบรรณารักษ์ (Library School) ได้ปรับปรุงหลักสูตรโดยเน้นทักษะเกี่ยวกับวิทยาการด้านสารสนเทศ และคอมพิวเตอร์มากขึ้น

ศูนย์การเรียนรู้ VS ห้องสมุดอัตโนมัติ

จากสภาพที่กล่าวมาบางท่านอาจสงสัยว่าที่พูดมาทั้งหมด คือ ลักษณะห้องสมุดอัตโนมัติหรือไม่เพราะมีการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ มาให้บริการในบางห้องสมุดเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม โดยความมุ่งหมายแล้ว ห้องสมุดอัตโนมัติจะแตกต่างจากศูนย์การเรียนรู้ โดยที่ศูนย์การเรียนรู้นั้นมีวัตถุประสงค์ชัดเจน คือมุ่งเน้นการเรียนการสอนซึ่งย้ายมาจากห้องเรียนปกติ ส่วนห้องสมุดอัตโนมัติมุ่งทำเอาระบบอัตโนมัติ (คอมพิวเตอร์) มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการ การบริหารและการบริการสารสนเทศ ในห้องสมุดอัตโนมัติอาจเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์การเรียนรู้ก็ได้

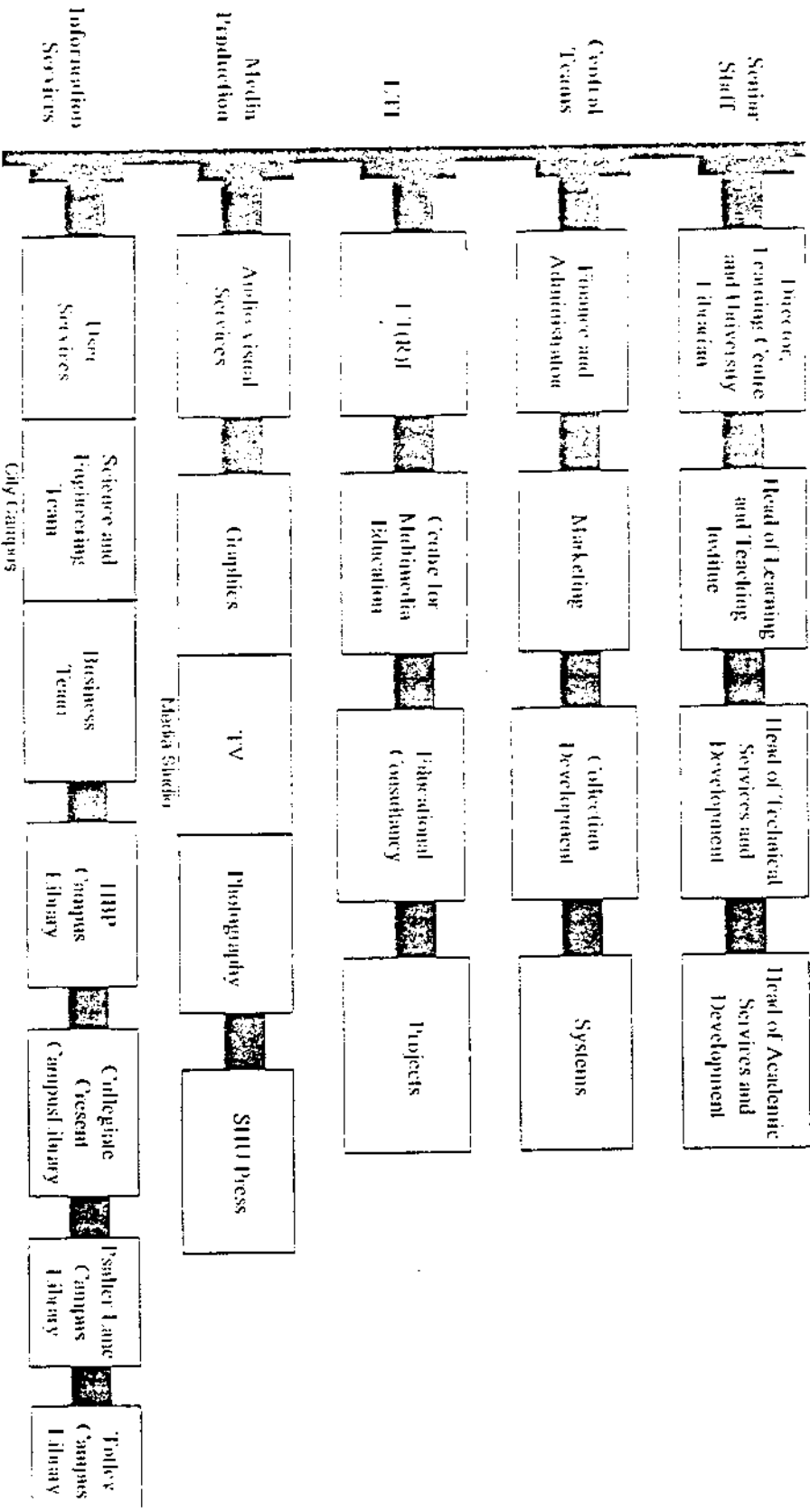
ในประเทศไทยได้มีหน่วยงานหรือสถาบันบางแห่งที่ได้เปลี่ยนชื่อองค์กรห้องสมุดเป็นชื่ออื่น ๆ เช่น สถาบันวิทยบริการ สำนักวิทยบริการ สำนักบรรณสารสนเทศ หรือศูนย์สื่อต่าง ๆ แต่ยังไม่ได้มุ่งจัดเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่แท้จริง ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นแหล่งค้นคว้าและให้บริการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

เป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันทบวงมหาวิทยาลัยได้มีนโยบายให้มหาวิทยาลัยได้จัดศูนย์การเรียนหรือปรับปรุงจากห้องสมุดเดิมให้เป็นศูนย์การเรียน ซึ่งน่าจะเป็นทิศทางในการปรับปรุงห้องสมุดเดิมให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และหน่วยงานหรือสถาบันการผลิตบรรณารักษ์ หรือนักสารสนเทศ อาจต้องปรับปรุงหลักสูตรในการผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไป

สรุป

ความจริงแล้วแนวคิดเกี่ยวกับศูนย์การเรียนไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะเมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์การเรียนการสอนมาโดยตลอด แต่กิจกรรมการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับผู้เรียนและผู้สอน ดังนั้นการที่จะเป็นศูนย์การเรียน (การสอน) ที่แท้จริงย่อมได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายเป็นสำคัญ

Learning Centre Team Structure Chart

สังคมสารสนเทศ : ความฝันของชนบทไทยในศตวรรษที่ 21

ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์*

ในช่วงเวลาประมาณ 30 กว่าปี หรือ 3 ทศวรรษกว่า ๆ ประเทศไทยเราได้มีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติออกมาใช้อย่างเป็นระบบทั้งหมด 7 แผนแล้ว ซึ่งถือเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรมและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะนำประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่จากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมาหลายฉบับเราจะเห็นได้ว่าประเทศชาติได้เจริญรุ่งเรือง และมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความเจริญของโลก จนกระทั่งในปัจจุบันความพยายามในการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับล่าสุดยังต้องปรับตัวเข้าสู่กระแสของความเจริญและการเปลี่ยนแปลงของโลกมากขึ้น โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญและได้ทุ่มเทการลงทุนเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมากเพราะในสังคมของอารยะประเทศต่างก็ประจักษ์กันดีว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้อย่างมาก เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้สามารถผลิตสินค้าและการให้บริการได้อย่างรวดเร็วขึ้นต่อความต้องการของตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ คือตรงตามความต้องการของลูกค้าและต้นทุนการผลิตที่ต่ำ

ในปัจจุบันบริษัทข้ามชาติหลาย ๆ บริษัทได้ตัดสินใจเคลื่อนตัวเข้าหาแหล่งทรัพยากรและการลงทุนทั่วโลก เทคโนโลยีสารสนเทศจึงกลายเป็นแรงผลักดัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นปัจจัยเกื้อกูลสำคัญอันหนึ่งที่ขาดมิได้ในขบวนการโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ผลักดันให้โลกก้าวเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจใหม่แห่งศตวรรษที่ 21 (สารคดี ; 2538 : 29)

---

* นักวิชาการศึกษา 5 ฝ่ายพัฒนาสารสนเทศเพื่อบริการชุมชน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความเจริญของประเทศชาติที่เราได้เห็นและประจักษ์อยู่ในปัจจุบัน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เราจะเห็นว่าโดยส่วนมากแล้วเกิดการพัฒาที่เกิดความเจริญแบบกระจุกตัวในตัวเมืองใหญ่ ผลประโยชน์ตกสู่คนส่วนน้อยของประเทศทำให้เกิดช่องว่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท หรือคนมั่งมีกับคนจนมากขึ้นและปัญหาการย้ายถิ่นฐานก็ตามมาทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมามากมาย

จากกระแสของความเจริญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันที่รัฐบาลให้ความสำคัญที่สามารถใช้เป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดการกระจายความเจริญและโอกาสเท่าเทียมกันสู่ชนบทห่างไกลซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศ โอกาสที่จะพัฒนาคนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ย่อมเป็นไปได้มาก เพราะสารสนเทศเป็นสิ่งที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงตัวเองให้ทันกับเหตุการณ์และสภาพสังคมตลอดจนเป็นข้อมูลที่ดีต่อการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้น

สังคมชนบทไทยหรือ ประชากรร้อยละ 75 เปอร์เซนต์ของประเทศที่เป็นคนกลุ่มใหญ่ในปัจจุบันในบางพื้นที่สิ่งจำเป็นพื้นฐาน (Infrastructure) ยังไม่พร้อม เมื่อยังขาดสิ่งเหล่านี้อยู่การที่จะพัฒนาชนบทเพื่อให้เกิดความเจริญ และพัฒนาสู่สังคมสารสนเทศ (Information Society) ในศตวรรษใหม่ในอีก 5 ปีข้างหน้า (2541) รัฐบาลจะต้องทุ่มเทอีกมากทั้งด้านบุคลากรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อปูพื้นฐานสู่สังคมสารสนเทศให้เกิดทุกแห่งหนในชนบทไทย มิฉะนั้นจะเกิดช่องว่างระหว่าง "ผู้มี" และ "ผู้ใช้" สารสนเทศที่ต่างกันยิ่งขึ้นควบคู่กันกับรายได้อีกด้วย

ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องสร้างโอกาสและสร้างความพร้อมให้กับสังคมชนบทเพื่อเป็นพื้นฐานของโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติ (National Information Infrastructer NII) เช่น บริการโทรศัพท์ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ บางพื้นที่ยังไม่มีใช้และที่จำเป็นรองจากโทรศัพท์ เมื่อมีโทรศัพท์แล้วก็ต้องมีเครือข่ายระบบสื่อสารโทรคมนาคมความเร็วสูงเชื่อมต่อทั่วประเทศ อย่างไรก็ตามบริการต่าง ๆ ที่ทางรัฐบาลจะจัดให้กับชุมชนชนบท ปัญหาต่าง ๆ ที่จะอุปสรรคต่อการใช้บริการของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องวางแผนและหาแนวทางแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

ในสภาพความเป็นจริงจากความเจริญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างของสังคมที่จะผันตัวเราเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์นั้น ประชากรส่วนมากของประเทศ

ในชุมชนชนบทยังตามกระแสของความเปลี่ยนแปลงและความเจริญของโลกไม่ทัน อาจจะเป็นเพราะขาดข่าวสารข้อมูลที่ดีซึ่งมาจากภาคสื่อสารที่ดี ขาดความสนใจต่อโลกภายนอก ซึ่งอาจมาจากการทำมาหาเลี้ยงชีพก็เป็นได้หรืออาจจะเป็นเพราะสภาพการดำเนินชีวิตยังไม่สมบูรณ์พอที่จะสนองรับความเจริญจากภายนอก เพราะมุ่งทำมาหาเลี้ยงชีพเป็นหลักตลอดจนยังขาดสิ่งจำเป็นพื้นฐาน (Infrastructure) ที่สมบูรณ์ในชุมชนของตนทำให้โอกาสและความพร้อมที่จะติดตามข่าวสารจากโลกภายนอกน้อยลงทำให้เกิดช่องว่างระหว่างชุมชนขึ้น ซึ่งเราจะเห็นได้ทั่วไปในชุมชนชนบทห่างไกล และการกระจายตัวของเทคโนโลยีสมัยใหม่ยังกระจุกตัวในชุมชนเมือง ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนชนบทช้ากว่าชุมชนเมืองทำให้ตามกระแสของความเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกไม่ทัน

จากปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ที่ตัดทอนโอกาสของประชาชนในชนบทให้ลดลงจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องหาทางแก้ไขเพื่อเพิ่มโอกาสและสร้างโอกาสให้กับคนในชนบทได้เกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อสร้างครอบครัวและมีวิสัยทัศน์ (Vision) ต่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติให้ทันกับกระแสของความเจริญและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอีก 5 ปีข้างหน้าที่เราต่างคาดหวังว่าจะเกิดความเจริญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน และเกิดความเจริญในทุก ๆ ชุมชน ซึ่งในชุมชนชนบท ประชาชนอาจจะยังมองไม่เห็นที่เป็นรูปธรรมที่จะแสดงให้เห็น และมีเวลาคาดหวังถึงอนาคตที่รัฐบาลคาดหวังและได้วางแผนการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเอาไว้ให้เป็นจริงในระยะเวลาอันใกล้ และเพื่อให้เกิดความเป็นจริงตามที่นักวิชาการได้กล่าวขานและคาดหวังถึงสังคมสารสนเทศที่กระจายตัวสู่ชุมชนและเกิดการพัฒนาอย่างทั่วถึง

สังคมสารสนเทศ (Information Society)

การเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ ๆ ได้นำเอามวลมนุษยชาติวิ่งเข้าไปสู่ยุคแห่งสารสนเทศ ภารกิจที่สำคัญสำหรับช่วงทศวรรษสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 ที่นานาประเทศพยายามที่จะทำก็คือ การนำสังคมปัจจุบันให้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมสารสนเทศในระดับโลก (Global Information Society) ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

การสร้างสังคมสารสนเทศเพื่อมวลชนที่ประชุมของกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม (G 7) ใ้ให้ข้อเสนอแนะที่ถือได้ว่าเป็นรากฐานของสังคมสารสนเทศไว้ก็คือ การสร้างความเท่าเทียมกัน โดยการที่รัฐบาลจะต้องมีนโยบายที่จะเคลื่อนย้ายสังคมเดิมไปสู่สังคมสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และเกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริงด้วยการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของประชาชน อีกทั้งเป็นการหลีกเลี่ยงการแบ่งแยกประชาชนออกเป็นสองระดับระหว่างผู้ที่ได้รับประโยชน์ในสังคมสารสนเทศ การให้บริการที่ทั่วถึงและทัดเทียมกัน (University Service) จึงเป็นหลักการสำคัญสำหรับการพัฒนา นโยบายเชิงกลยุทธ์ดังกล่าว (อุทัย เจริญวงศ์. 2538 : 69)

การสร้างงานและพัฒนาคุณภาพของการทำงานนับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอีกด้านหนึ่งในการเข้าสู่สังคมสารสนเทศ กระบวนการของนโยบายใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดนโยบาย การดำเนินการตามนโยบาย จึงจำเป็นต้องมีการวิจัยเชิงนโยบายเป็นส่วนสนับสนุนในระดับนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสารตลอดจนบริการที่จะมีต่อการจ้างงานของประชาชนในสังคม

สังคมสารสนเทศควรที่จะสนองตอบต่อการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับวิถีดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ตลอดจนด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในสังคม โดยสะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายในวัฒนธรรม ภาษา ทั้งภาครัฐและเอกชนควรที่จะร่วมมือกันพัฒนาและสร้างเครือข่ายสารสนเทศอย่างเต็มกำลังความสามารถที่มีอยู่ในระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ระดับท้องถิ่น ภูมิภาคหรือระดับชาติ

สังคมสารสนเทศเป็นสิ่งใหม่มีความซับซ้อนและเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างจะเป็นนามธรรม ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ ที่จะนำไปสู่สังคมสารสนเทศจึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ของสาธารณชน (Public Awareness) และความเข้าใจในสังคมที่จะก้าวไป

วิสัยทัศน์ร่วมสู่สังคมสารสนเทศ (Common Vision to Information Society)

ในการที่จะก้าวตัวสู่สังคมสารสนเทศของไทยเรานั้น ตามเอกสารเผยแพร่ของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติได้ชี้ให้เห็นถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการพัฒนาสังคม ไม่ว่าจะเป็นการกระจายโอกาสความ

เจริญการสร้างสรรค์งานในภูมิภาค และการศึกษา เป็นต้น สาระสำคัญก็คือกำหนดกลยุทธ์ด้วยการสร้างพื้นฐานสารสนเทศแห่งชาติที่เสมอภาค การลงทุนกับทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาระบบสารสนเทศภาครัฐเพื่อบริการที่ดีขึ้น ภารกิจอันสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของสังคมสารสนเทศดังนี้ (อุทัย เจริญวงศ์. 2538 : 73)

- ติดตั้งบริการโทรศัพท์ในทุกหมู่บ้านทั่วประเทศภายใน 5 ปี
- ปรับปรุงคุณภาพของเครือข่ายการสื่อสารไม่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล
- ปรับกฎหมายในเรื่องอัตราค่าบริการให้ประชาชนทุกระดับสามารถรับได้
- ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ
- เร่งสร้างบุคคลที่มีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศทุกระดับ
- ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการศึกษาและการ

ฝึกอบรม เช่น การศึกษาทางไกล ระบบสารสนเทศโรงเรียน การจัดตั้งสถาบันสื่อประสม แบบปฏิสัมพันธ์แห่งชาติ (National Interactive Multimedia Institute)

- ลงทุนเพื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มที่

- รื้อปรับระบบกระบวนการวิธีปฏิบัติอันเป็นประเพณีของหน่วยงานของรัฐ เพื่อนำไปสู่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน รวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการเชื่อมต่อเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างหน่วยงานของรัฐ เช่น **Government Information Network (GINET)**

ความคาดหวังของชนบทไทยสู่สังคมสารสนเทศ (Expectation of Community to Information Society)

จากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของชนบทไทยที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกับชุมชนเมืองโดยเฉพาะในด้านสาธารณูปโภค ซึ่งโดยส่วนมากแล้วชนบทไทยยังต้องการสิ่งจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้ เป็นสำคัญกว่าทุกอย่างที่จะมีการพัฒนาต่อไป แต่เมื่อกระแสของความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Culture) ที่กำลังแพร่กระจายสู่ชุมชนต่าง ๆ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้แถลงข่าวโดยสื่อชนิดต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับรู้ว่าจะมีคนบางกลุ่มที่เข้าใจ

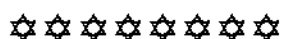
คำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ”แต่โดยส่วนมากแล้วยังคงไม่เข้าใจและยังไม่คิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นบ้าง เพราะตามแผนของรัฐบาลในระยะเวลา 5 ปี ที่จะนำสิ่งที่ชนบทต้องการก็ยังคงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่ครบถ้วน และพร้อมสำหรับวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน

แต่อย่างไรก็ตาม จากกระแสการผลักดันของเทคโนโลยี (Technology Push) จากต่างประเทศที่แรงมากได้เข้าสู่เมืองไทยแพร่เข้าสู่ชุมชนเมืองและชนบทตามลำดับทำให้ประชาชนโดยส่วนใหญ่ปฏิเสธไม่ได้ ต้องพบกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่แพร่เข้าสู่ชุมชนโดยที่ยังขาดข้อมูลและข้อเท็จจริงในการใช้ประโยชน์ ตามแนวโน้มของกระแสการแพร่ของเทคโนโลยีสมัยใหม่ตามคำทำนายของนักวิชาการ สิ่งที่ชุมชนมุ่งหวังก็คงไม่มากไปกว่าความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสาร การปฏิบัติงาน การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมทั้งการสนองตอบด้านการพักผ่อนหย่อนใจ

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในไทยเป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าติดตามศึกษาวิจัย เนื่องจากมีการเคลื่อนไหวในทุกส่วนของสังคมเกือบจะพร้อมเพรียงกัน สาเหตุสำคัญก็คือ การนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้จะทำให้ได้อย่างแพร่หลายในทุกส่วนของสังคมตลอดจนชุมชนทุกชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- “สารคดี IT 2000,” คอมพิวเตอร์. 20(112) : 29-34 ; มีนาคม-เมษายน 2538.
อุทัย เจริญวงศ์. “มุมมองสังคมสารสนเทศในสายตา G.7,” สาร NECTEC. 6 : 68-75 ; กรกฎาคม-กันยายน, 2538.

วารสารหน้ารู้

วาสนา อนุवार *

วารสารอินเทอร์เน็ต - อินทราเน็ต

- บรรณาธิการ** : รศ. ดร. จเร สุรวัฒนปัญญา
รศ. ดร. กิตติ ไพฑูรย์วัฒนกิจ
- เจ้าของ** : บริษัทอินทราเน็ตคอม จำกัด
- กำหนดออก** : รายสองเดือน (เริ่มบอกรับ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม - สิงหาคม 2539)
- วัตถุประสงค์** : เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ การรับรู้ข่าวสารทั่วโลก ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่ให้บริการกับนักเรียน นักศึกษา และบุคคลทั่วไป
- เนื้อหา** : เป็นบทความทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวบรวมเนื้อหาสาระเน้นทางด้านอินเทอร์เน็ต ในทุกแง่มุมที่กำลังเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป
- การเรียบเรียง** : แบ่งเป็นคอลัมน์ 4 คอลัมน์ ได้แก่ บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความพิเศษ เกร็ดน่ารู้ จะเน้นทางด้านศัพท์เทคนิคทางด้านอินเทอร์เน็ต
- ลักษณะพิเศษ** : จะให้ความรู้ทางด้านอินเทอร์เน็ตโดยเฉพาะ
- การสมัครสมาชิก** : บริษัท อินทราเน็ตคอม จำกัด
1752/235 ถนนปิ่นเกล้า ตำบลบางบำหรุ อำเภอบางพลัด
กรุงเทพฯ 10700
- ค่าสมาชิก** : 1 ปี 6 ฉบับ จำนวนเงิน 240 บาท

---

* บรรณาธิการงานวารสารและหนังสือพิมพ์ ฝ่ายหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วารสารแอดวานซ์ ไทยแลนด์ จีโอกราฟฟิก
(Advanced Thailand Geographic)

- บรรณาธิการ : จำรัส จึงธีรพานิช
เจ้าของ : บริษัท จีไอ โปรไฟล์ จำกัด
กำหนดออก : รายเดือน (เริ่มบอกรับ มกราคม 2540)
วัตถุประสงค์ : เพื่อสารและความเป็นกันเองด้านการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เนื้อหา : เป็นนิตยสารที่ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระทางด้านการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ วิถีชีวิตของผู้คนในแง่มุมที่น่าสนใจ
การเรียบเรียง : รวบรวมบทความ ไม่มีการจัดแบ่งเป็นคอลัมน์พิเศษ
ลักษณะพิเศษ : เป็นนิตยสารที่ให้ความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและเทคนิคการถ่ายภาพธรรมชาติที่สวยงาม
การสมัครสมาชิก : บริษัท จีไอ โปรไฟล์ จำกัด
เลขที่ 165/11-12 ถนนปิ่นเกล้า แขวงอรุณอมรินทร์บางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700
โทร. 433-7412, 424-2667
ค่าสมาชิก : จำหน่ายราคาเล่มละ 55 บาท

วารสาร Update

- บรรณาธิการ : จุมพล เหมะถิรินทร์
เจ้าของ : บริษัท ซีอีดียูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
กำหนดออก : รายเดือน

- เนื้อหา : ประกอบด้วยบทความทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์
สังคมวิทยา การท่องเที่ยว การค้นพบสิ่งมหัศจรรย์ต่าง ๆ
- การเรียบเรียง : เป็นวารสารที่ได้จัดแบ่งออกเป็นคอลัมน์ต่าง ๆ ดังนี้ บทความพิเศษ สารคดี
สารคดีภาพ ทอล์กโชว์ ศิลปะบันเทิง ประจำฉบับ
- ลักษณะพิเศษ : วารสาร **Update** เป็นวารสารที่เหมาะสมสำหรับผู้อ่านทุกระดับการศึกษา
เพราะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่จะศึกษากันว่าเพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดี
- การสมัครสมาชิก : บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)
800/43-45 ซอยตระกูลสุข
ถ. อโศก-ดินแดง เขตดินแดง
กรุงเทพมหานคร 10320
- ค่าสมาชิก : 1 ปี 12 ฉบับ ราคา 72 บาท จำนวนฉบับละ 60 บาท

วารสาร FOR QUALITY

- บรรณาธิการ : สุรพล วิริยะบรรเจิด
เกษมรงค์ งามชนาคม
ผ่องพรรณ สิริจิตรตรง
- เจ้าของ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)
- กำหนดออก : ราย 2 เดือน กำหนดออกทุกเดือนมกราคม มีนาคม พฤษภาคม กรกฎาคม
กันยายนและพฤศจิกายน
- วัตถุประสงค์ : 1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ทางด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ บุคลากร
สิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้ความรู้ เทคนิค เครื่องมือการบริหาร อันจะนำไปสู่ภาพลักษณ์แห่ง
คุณภาพ

3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดและกิจกรรมที่จะพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการในแต่ละองค์การให้กว้างขวางและเป็นที่ยอมรับทั่วไปทั้งในและต่างประเทศ

เนื้อหา : ประกอบด้วยบทความทางด้านการบริหารองค์การ การจัดการองค์การ การพัฒนาคุณภาพการบริหาร และการอุตสาหกรรม

การเรียบเรียง : บทความวิชาการ บทสัมภาษณ์ คอลัมน์เพื่อสุขภาพ

ลักษณะพิเศษ : จะเป็นวารสารที่มีคุณภาพทางด้านการบริหารและเทคนิคการบริหารธุรกิจ อุตสาหกรรม

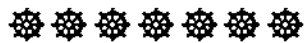
การสมัครสมาชิก : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

5-7 ซอยสุขุมวิท 29 ถนนสุขุมวิท

แขวงคลองเตยเหนือ เขตคลองเตย

กรุงเทพมหานคร 10110

ค่าสมาชิก : 1 ปี 6 ฉบับ ราคา 225 บาท

มุมมอง...เก็บตก

วาสนา อนุवार *
รุ่งทิพย์ เจริญศักดิ์ **
รุ่งฤดี ภูชมศรี ***
กรรณิการ์ ภูผาธรรม ****

อินทราเน็ต (Intranet) ¹

อินทราเน็ตรู้จักกันทั่วไปในปี 2539 อินทราเน็ตได้แนวคิดทั้งหมดมาจากอินเทอร์เน็ต อินทราเน็ตก็คือ “Local Internet” เป็นอินเทอร์เน็ตที่ใช้กันเฉพาะในองค์กรหรือบริษัท ความเป็นสากลของระบบสารสนเทศทั้งภาษาหรือสำนวนประโยคที่ใช้อาจจะน้อยกว่าอินเทอร์เน็ต

ข้อดีของอินทราเน็ต

ประโยชน์ที่ได้รับจากอินทราเน็ต เมื่อนำไปติดตั้งภายในบริษัทหรือองค์กร พอที่จะประมวลได้ 4 ข้อ ดังนี้

1. ลดต้นทุนในการบริหารระบบสารสนเทศ ดังนี้
  - ❖ จัดเตรียมข้อมูลข่าวสาร

---

* บรรณารักษ์งานวารสารและหนังสือพิมพ์ ฝ่ายหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
** บรรณารักษ์งานบริการ ฝ่ายหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
*** นักวิชาการศึกษา ฝ่ายพัฒนาศาสนาเพื่อบริการชุมชน สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
**** แก๊บระชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ “อินทราเน็ต (Intranet)” อินเทอร์เน็ต-อินทราเน็ต. 1.1 กรกฎาคม-สิงหาคม 2539.

- ❖ จัดรูปแบบ
- ❖ พิมพ์ฉบับร่าง
- ❖ ตรวจสอบและแก้ไข
- ❖ ทำต้นฉบับ
- ❖ จัดพิมพ์
- ❖ ส่งเอกสาร

2. ข้อมูลข่าวสารทันต่อเหตุการณ์ ประโยชน์ที่ได้รับในส่วนนี้จะเป็ผลต่อเนื่องมาจากข้อแรกคือ ขั้นตอนการผลิตลดลง เวลาที่ใช้ในการสร้างระบบข่าวสารลดลง ทำให้สามารถผลิตข่าวสารได้ทันต่อเหตุการณ์

3. การติดตั้งระบบจะเสียค่าใช้จ่ายน้อย เนื่องจากระบบนี้สามารถใช้ร่วมกับระบบ LAN (Local Area Network) ที่มีอยู่เดิมได้ และที่สำคัญคือ Web Servers ของอินเทอร์เน็ตยังคงข้อดีของระบบอินเทอร์เน็ตไว้อย่างครบถ้วนเฉพาะในเรื่องของความเป็นอิสระจากทางด้านตัวฮาร์ดแวร์ และระบบปฏิบัติการ

4. สามารถเชื่อมต่อระบบฐานข้อมูล เข้ากับระบบอินเทอร์เน็ต

คุณสมบัติของอินเทอร์เน็ต

คุณสมบัติที่สำคัญของระบบอินเทอร์เน็ตมีดังนี้

- เป็นระบบเครือข่ายภายในองค์กร ที่มีระบบการป้องกันตัวเอง (Firewall)
- อินเทอร์เน็ตนั้น เปรียบเหมือนกับลูกของระบบ World Wide Web (WWW)
- สามารถทำงานในสภาพแวดล้อมที่ข้ามระบบปฏิบัติการหรือ Platform และระบบเครือข่าย (Client/Server)
- ลักษณะของงานส่วนใหญ่จะเป็นการดึงข้อมูลข่าวสารและการบริการข้อมูล (รวมศูนย์ระบบ)

อินเทอร์เน็ต เป็นการนำเทคโนโลยีทางด้าน อินเทอร์เน็ตมาประยุกต์ใช้งานในองค์กร เพื่อช่วยในการจัดระบบสารสนเทศ และระบบฐานข้อมูล ทำให้ระบบฐานข้อมูลไม่ขึ้นอยู่กับแพลตฟอร์มและระบบปฏิบัติการ โดยระบบนี้สามารถใช้ได้กับข้อมูลที่เป็นได้ทั้งข้อความและรูปภาพ ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจระบบได้ง่าย

ยูสเน็ต (USENET) ที่ถูกกลืน²

ยูสเน็ตเปรียบเสมือนกระดานข่าวขนาดใหญ่ที่ใครอยากแสดงความคิดเห็น หรือเผยแพร่ข่าวสารเรื่องอะไรก็นำไปแปะไว้บนกระดานข่าวนี้ ดังนั้น จึงแบ่งกระดานข่าวออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจเรียกว่ากลุ่มข่าว หรือนิวส์กรุป ซึ่งเวลานี้มีมากกว่า 14,000 กลุ่ม กลุ่มข่าวนี้สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้โดยเสรี ถ้าหากใครเห็นว่าการกลุ่มข่าวที่มีอยู่ไม่ตรงกับความสนใจกับที่ตัวเองสนใจก็สามารถตั้งขึ้นเองได้ โดยขอมติจากประชาคมอินเทอร์เน็ตด้วยกันและถ้ากลุ่มข่าวไหนตั้งขึ้นมาแล้วไม่มีคนสนใจที่จะร่วมออกความคิดเห็น หรือส่งข่าวสารมาเผยแพร่กลุ่มข่าวนั้นก็จะเลิกรากันไปเอง

ในระดับโลก ยูสเน็ตสร้างประโยชน์อย่างมหาศาลต่อผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในวงการต่าง ๆ ทั้งในทางส่วนตัวและต่อส่วนรวม เช่น ในทางการแพทย์ ให้คำแนะนำในการรักษาผ่านทางกลุ่มข่าว นักวิทยาศาสตร์ทั่วโลกทั้งในภาครัฐบาล และเอกชน กำลังใช้ประโยชน์จากกลุ่มข่าวในการช่วยทันท่วงที และแรงกายกับการค้นคว้าวิจัยด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนนักวิทยาศาสตร์ด้วยกัน รวมทั้งการค้นคว้าเกี่ยวกับยารักษาโรคเอดส์

ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์คอมพิวเตอร์หลายยี่ห้อ เช่น ไอบีเอ็ม ออราเคิล ซัน เป็นต้น ก็มีการรวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน เรื่องของเทคนิคการใช้งานเรื่องของปัญหาที่ประสบเหมือน ๆ กัน

บริษัทเอกชนบางแห่งใช้ยูสเน็ตเป็นประโยชน์ในการแนะนำชื่อเสียงของบริษัทให้เป็นที่รู้จักในกลุ่มลูกค้า ซึ่งสามารถเลือกเจาะจงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน ใช้เป็นที่โฆษณาสินค้าหรือขายสินค้า ใช้ยูสเน็ตเป็นสถานที่ในการทำประชาสัมพันธ์ หรือส่งเสริมการตลาด

กฎกติกามารยาทในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกที่จะได้รับการต้อนรับจากกลุ่มของสมาชิกกลุ่มข่าวเป็นอย่างดี ดังนี้

ประการแรก ข้อความที่ประกาศในกลุ่มข่าวจะต้องสั้นกะทัดรัด

ประการที่สอง ถ้อยคำสำนวนต้องเรียบง่าย ห้ามหวือหวา

ประการที่สาม จะต้องบอกว่าคุณเป็นใครมาจากไหน จะทำเป็นแบบจดหมายสนทนาที่ไม่มีชื่อผู้เขียนไม่ได้ ดังนั้นหากจะโฆษณาประชาสัมพันธ์ในยูสเน็ตจะต้องกระทำอย่างตรงไปตรง

² พลาการ์ จิตรโลกม. "ยูสเน็ต (USENET) ที่ถูกกลืน." ผู้จัดการรายวัน. 10 กุมภาพันธ์ 2540. หน้า 31.

มา มีที่อยู่อีเมลที่ติดต่อกลับได้ บอกฐานะตำแหน่งของผู้เขียนให้ชัดเจน

สิ่งที่จะลืมนเสียไม่ได้ก็คือยูสเน็ตเขาแบ่งกันเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจ ดังนั้น การที่จะส่งข่าวไปยังกลุ่มใดจะต้องเป็นข่าวที่มีประโยชน์ต่อกลุ่มนั้น หรือเป็นที่สนใจของกลุ่มนั้น
ในอนาคตคาดกันว่าประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Video On Demand II: Internet Phone

อีกบริการหนึ่งในอินเทอร์เน็ตสี่สีที่ไม่มีวันเบื่อ³

INTERNET เป็นเครือข่ายใยแมงมุม เครือข่ายยักษ์ที่ครอบคลุมโลกเราทุกวันนี้ มีบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายหลายด้าน เพื่อให้ผู้ใช้ INTERNET มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น VIDEO ON DEMAND (วิดีโอตามคำขอ) INTERNET PHONE จึงเป็นอีกบริการหนึ่งที่มีความนิยมในขณะนี้

Video On Demand คือ ระบบการเลือกรับชมวิดีโอรายการต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ สารคดีข่าว หรือรายการบันเทิงอื่น ๆ ตามความต้องการของผู้ใช้ระบบวิดีโอ ออน ดีมานด์ จะทำการบันทึกรายการต่าง ๆ ที่ปรากฏบนจอภาพ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เลือกชมรายการได้ตามความต้องการ

เนื่องจากการให้บริการวิดีโอ ออน ดีมานด์ ใช้เทคโนโลยีการโต้ตอบระหว่างผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ดังนั้นเราสามารถประยุกต์ใช้กับงานด้านอื่น ๆ ได้
คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

AVI (Audio Video Interleaved) คือ วิธีการจัดเก็บข้อมูลแบบใหม่ สามารถจัดเก็บข้อมูลที่เป็นภาพเคลื่อนไหวและเสียงไว้ในแฟ้มข้อมูลเดียวกัน ซึ่งเป็นมาตรฐานในการจัด

---

³ "Video On Demand II: Internet Phone อีกบริการหนึ่งในอินเทอร์เน็ตสี่สีที่ไม่มีวันเบื่อ."

รัฐจักรลอมพิวเตอร์ 71325 : 30 กันยายน 2539-6 ตุลาคม 2539. หน้า 20-21.

เก็บข้อมูล และการใช้ข้อมูลบนโปรแกรม Microsoft Windows ทำให้สะดวกกว่าการแยกเก็บข้อมูลเป็นภาพเคลื่อนไหวและเสียงไว้คนละแฟ้มข้อมูล ซึ่งเวลาใช้งานจะต้องเปิดแฟ้มข้อมูลพร้อม ๆ กัน

MPEG (Moving Picture Experts Group) คือ มาตรฐานที่ใช้ในการแสดงภาพเคลื่อนไหวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมาตรฐานนี้สามารถบีบอัดข้อมูล **Video** (ภาพเคลื่อนไหว) และ เสียงที่ใช้คุณภาพและอัตราบิตในระดับกลางมาตรฐานนี้จะสามารถบีบอัดข้อมูลในช่วง 50 : 1 ถึง 100 : 1 ขึ้นอยู่กับชนิดของภาพและคุณภาพที่ต้องการ

Plug-in คือ โปรแกรมที่ติดตั้ง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับโปรแกรม **Browser** ของท่านมีความสามารถเพิ่มจากปรกติ ได้แก่ ภาพเคลื่อนไหว เสียงภาพยนตร์ **VRML**

VDO Live Personal Server คือ โปรแกรมที่ติดตั้งลงในเครื่องที่ทำหน้าที่จ่ายสัญญาณภาพ ให้กับเครื่องลูกข่าย โดยผู้ใช้จะมีโปรแกรมที่ทำหน้าที่แสดงภาพบนเครื่องปลายทาง (**client**)

VDO Live Player ทำหน้าที่ในการเล่นภาพ **Video** โดยเชื่อมต่อกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ติดตั้งโปรแกรม **VDO Live Personal Server** เลือกเล่นภาพยนตร์ตามที่ใช้ร้องขอ

อินเทอร์เน็ตโฟนคืออะไร ?

อินเทอร์เน็ตโฟน คือระบบโทรศัพท์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพียงแค่เครื่องคอมพิวเตอร์ของคุณมีระบบรับ/ส่งเสียง (**Multimedia**) โมเด็ม (**Modem**) ซอฟต์แวร์ (**Software**) ที่ใช้ติดต่อและเป็นสมาชิกผู้ใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่นที่ **Inter Thailand, KSCcomnet, Loxinfo** ฯลฯ

การใช้งานจะง่ายเพียงแต่ทำการติดต่อผ่านไปยังเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยจะทำการเลือกผู้สนทนา การติดต่อจะเหมือนโทรศัพท์โดยทั่วไป เพียงเสียค่าใช้จ่ายครั้งละ 3 บาทต่อครั้ง ในการติดต่อไปยังศูนย์บริการอินเทอร์เน็ตที่คุณเป็นสมาชิกอยู่

หลักการของอินเทอร์เน็ตโฟน

โดยหลักการของอินเทอร์เน็ตโฟน เป็นการสนทนาผ่านทางโทรศัพท์โดยผู้ใช้เพียงทำการติดต่อไปยังคอมพิวเตอร์ (**SERVER**) การสนทนาจึงจะสามารถพูดคุยกันได้ด้วยวิธีการผ่านอินเทอร์เน็ตเพียงเสียค่าใช้จ่ายในแต่ละครั้งที่เราหมุนโทรศัพท์เข้าหาระบบอินเทอร์เน็ต

ข้อดีในการใช้อินเทอร์เน็ต

1. ในการสนทนาจะเป็นแบบตอบสนองทันทีทันใด (Real Time)
2. สะดวกในการติดต่อของผู้ใช้ทั้งในประเทศและนอกประเทศ
3. มีระดับการสนทนาที่ง่ายเหมือนกับการสนทนาทางโทรศัพท์
4. การสนทนาจะเป็นการสนทนาที่เป็นส่วนตัวและครอบครัว
5. สามารถติดต่อค้นหาที่อยู่ของผู้รับโดยตรง
6. สามารถเก็บเบอร์ในการติดต่อในครั้งต่อไปได้
7. ทำให้การติดต่อระหว่างกันมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสียในการใช้อินเทอร์เน็ต

1. มีช่วงหน่วงเวลามาก เนื่องจากต้องใช้เวลาในการบีบอัดและถอดรหัสข้อมูลในระหว่างที่มีผู้ใช้งานเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาก
2. การส่งสัญญาณเสียงไม่ชัดเจนเท่าที่ควรสำหรับการติดต่อระยะทางไกล ๆ

บัญญัติ 10 ประการในการลดความเครียด ⁴

บัญญัติ 10 ประการในการลดความเครียด

1. คุณจะต้องไม่เป็นคนที่สมบูรณ์แบบ หรือพยายามจะเป็นคนที่สมบูรณ์แบบ หรือพยายามจะเป็นคนที่สมบูรณ์แบบไปเสียทุกอย่าง
2. คุณจะต้องไม่เป็นทุกสิ่งทุกอย่างของทุก ๆ คน

---

⁴ อภิเวทรา ปัทมินทร์. "บัญญัติ 10 ประการในการลดความเครียด." มติชนสุดสัปดาห์.

17 (859) : 54 ; 4 กุมภาพันธ์ 2540. หน้า 54.

3. คุณจะต้องปล่อยสิ่งต่าง ๆ ให้ค้างคาเอาไว้บ้าง ยังไม่ต้องทำให้เสร็จทั้งหมดทุกอย่าง
4. คุณจะต้องไม่ปล่อยตัวเองให้จมมามากจนเกินไป
5. คุณจะต้องรู้จักพูดคำว่า “ไม่” ให้เป็น
6. คุณจะต้องแบ่งเวลาสำหรับตัวเอง และสำหรับคนใกล้ชิดให้ได้สัดส่วนกัน
7. คุณจะต้องรู้จักพัก และอย่าทำอะไรให้เป็นประจำสม่ำเสมอไปเสียทุกอย่าง
8. คุณจะต้องทำตัวเป็นคนน่าเบื่อ ไม่เรียบร้อย ไม่งามสง่า และไม่เป็นที่ต้องตาของใคร ๆ บ้างเป็นบางเวลา
9. คุณจะต้องไม่รู้สึกรังเกียจ
10. โดยเฉพาะคุณจะต้องไม่เป็นศัตรูที่เลวร้ายสำหรับตัวคุณเอง แต่จะต้องเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของตัวเองให้ได้

ถ้าจะขยายความแต่ละข้อก็จะเห็นได้ชัดว่าการกระทำในแต่ละข้อช่วยลดความเครียดได้มากจริง ๆ นั่นคือ

☞ การพยายามทำตัวให้เป็นคนสมบูรณ์แบบจะทำให้เครียดได้มาก ๆ เลย เพราะจะปล่อยให้อะไร ๆ ผิดพลาดไม่ได้เป็นอันขาด ทุกอย่างต้องออกมาดี ต้องเนียบไม่มีที่ติ ทั้งที่บางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องสมบูรณ์แบบขนาดนั้นก็ได้ เพราะฉะนั้น ถ้ารู้จักปล่อยวางอะไร ๆ เสียบ้างก็จะช่วยลดความเครียดลงได้

☞ ในการที่ต้องเป็นทุกอย่างของทุก ๆ คนก็เช่นกัน คงคล้าย ๆ กับ “ประสิทธิ์” ในโฆษณาโทรทัศน์ที่ใคร ๆ ก็เรียกหาแต่ประสิทธิ์ ทำให้แทบจะไม่มีเวลาว่างเป็นของตัวเองเลย คนที่ไม่มีเวลาให้ตัวเองนี่ รับรองเครียดแน่ละ

☞ การปล่อยงานบางอย่างให้ค้างไว้บ้างก็น่าจะทำได้ในกรณีที่ไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตายพุงนี้ค่อยทำก็ไม่เสียหายอะไร ไม่จำเป็นต้องรีบร้อนไปเสียทุกอย่าง ทำให้ต้องอดหลับอดนอนหรืออดอาหารให้เป็นผลเสียต่อตัวเองมันไม่น่าจะคุ้มกันนัก

☞ อย่าปล่อยตัวเองให้จมมิดเกินไปเพราะมัวทำงานหนัก หรือคอยแต่จับผิดตัวเองในเรื่องอาหารเพราะกลัวจะอ้วน กลัวจะไม่สวยจะเสียสุขภาพเปล่า ๆ หัดกินตามใจชอบเสียบ้างแต่อย่าให้มากเกินไปขนาดเท่านั้นก็พอ

☞ การรู้จักปฏิเสธผู้อื่นในสิ่งที่เราไม่อยากทำ หรือไม่มีเวลาพอที่จะทำให้เขาก็ถือเป็นสิ่งที่ถูกต้องและน่าจะทำให้ได้หากเราปฏิเสธให้เป็น ใช้คำพูดที่ละมุนละม่อม อ่อนหวาน แต่ก็หนักแน่นและมีเหตุผล

๕๓ การแบ่งเวลาก็เป็นเรื่องสำคัญ ควรให้มีความสมดุลกันระหว่างเวลาทำงาน เวลานอนหลับ และเวลาพักผ่อนหย่อนใจ

๕๔ อย่าจัดตารางเวลาให้กับตัวเองอย่างเคร่งครัดเกินไป รู้จักยืดหยุ่นบ้างไม่เช่นนั้น จะเหมือนกับสร้างคุกให้กับตัวเองโดยไม่ตั้งใจ

นอกจากนี้ ควรรู้จักปล่อยตัวตามสบาย ทำตามใจตัวเองบ้าง ไม่จำเป็นต้องทำหลอ ทำสวยตลอด 24 ชม. จะช่วยให้สบายตัวสบายใจมากขึ้น

อะไรที่มันผ่านไปแล้ว เรียกกลับมาแก้ไขใหม่ไม่ได้ ก็ปล่อยให้มันผ่านไป เพราะแม้จะรู้สึกผิด แต่ก็ช่วยอะไรไม่ได้ ขอเพียงจำไว้เป็นบทเรียนที่จะไม่ทำซ้ำอีกเท่านั้นก็พอ

ท้ายสุด จงอย่าเป็นศัตรูของตัวเอง คือเอาแต่ตำหนิตัวเอง ลงโทษตัวเองดูถูกตัวเอง ข่มขู่ตัวเอง หาข้อดีของตัวเองให้พบ แล้วชมเชยตัวเอง รู้จักชื่นชมความดี ความเก่งของตัวเองบ้าง จะได้เกิดแรงใจที่จะสู้ชีวิตต่อไป

ถ้าทำได้ตามบัญญัติ 10 ประการนี้ คงช่วยลดความเครียดในชีวิตประจำวันลงได้ไม่น้อยเลยจริง ๆ นะคะ

รายชื่อหนังสือดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2538

ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ⁵

(ผลจากการพิจารณาเมื่อเดือนเมษายน 2539)

1. กลุ่มหนังสือสารคดี

รางวัลดีเด่น

ไม่มีหนังสือได้รับรางวัล

---

⁵ “รายชื่อหนังสือดีเด่น ประจำปีพุทธศักราช 2538 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ.” ข่าวสารห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร. 12 (17) : 42-46 ; สิงหาคม 2539.

2.3 ทิมาลายัน

ผู้ประพันธ์
ผู้จัดพิมพ์
ผู้จัดทำภาพประกอบ

ประภัสสร เสวิกุล
สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
-

3. กลุ่มหนังสือกวีนิพนธ์

รางวัลดีเด่น

ได้แก่เรื่อง ระยับรุ่ง

ผู้ประพันธ์
ผู้จัดพิมพ์
ผู้จัดทำภาพประกอบ

วันเนาวิ ยูเด็น
ศรีสุมาลัย สุวรรณมงคล
เต็มดวง เศวตจินดา

รางวัลชมเชย มี 2 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

3.1 บันไดกระดาศ

ผู้ประพันธ์
ผู้จัดพิมพ์
ผู้จัดทำภาพประกอบ

สายพร บัทมเวชา
บริษัท ต้นอ่อน จำกัด

3.2 แหะทรวงธรณี

ผู้ประพันธ์
ผู้จัดพิมพ์
ผู้จัดทำภาพประกอบ

บุญเดือน ศรีวรพจน์
เมงทับ สำนักพิมพ์
กุสุณี ลีลาสวัสดิ์

4. กลุ่มหนังสือรวมเรื่องสั้น

รางวัลดีเด่น

ได้แก่เรื่อง อาเพศกำสรวล

ผู้ประพันธ์
ผู้จัดพิมพ์
ผู้จัดทำภาพประกอบ

วินทร์ เลียววาริณ
สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
ปกรณ์ กล่อมเกลี้ยง

รางวัลชมเชย มี 3 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

4.1 จุดสว่างในม่านมืด

ผู้ประพันธ์	ตะวัน สันติภาพ
ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
ผู้จัดทำภาพประกอบ	นิรันดร์ ไทรเล็กทิม

4.2 ตุลาคม

ผู้ประพันธ์	ไพฑูรย์ ธัญญา
ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์นาคกร
ผู้จัดทำภาพประกอบ	ศิริวรรณ แก้วกาญจน์

4.3 สมุคปกดำกับใบไม้สีแดง

ผู้ประพันธ์	วินทร์ เลียววาริณ
ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
ผู้จัดทำภาพประกอบ	ชัยพร พานิชรุทติวงศ์

5. กลุ่มหนังสือสำหรับเด็ก มี 6 ประเภท คือ

5.1 หนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน (3-5 ปี)

รางวัลดีเด่น	ได้แก่เรื่อง	ความลับในกระสอบ
ผู้ประพันธ์	วิริยะ สิริสิงห	
ผู้จัดพิมพ์	สุวีริยาสาส์น	
ผู้จัดทำภาพประกอบ	เตชา แซ่ซัน	

รางวัลชมเชย มี 3 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

5.1.1 ของใช้ของเด็กดี

ผู้ประพันธ์	เดือนใจ บัวคลี่
ผู้จัดพิมพ์	บริษัท ดันอ้อ จำกัด
ผู้จัดทำภาพประกอบ	สุธรรม กังวาลไกร

5.1.2 จีเซ่

ผู้ประพันธ์

เกริก ยूनพันธ์ุ์

ผู้จัดพิมพ์

บริษัท ดันอ้อ จำกัด

ผู้จัดทำภาพประกอบ

พิสิทธิ์ ทับทอง

5.1.3 ช้างน้อยหาเพื่อน

ผู้ประพันธ์

บุษบง โควินท์

ผู้จัดพิมพ์

บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด

ผู้จัดทำภาพประกอบ

สถาพร วยะสุ

5.2 หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก (6-11 ปี)

รางวัลดีเด่น

ได้แก่เรื่อง อำเภอก๊กก๊ก

ผู้ประพันธ์

ดำรงศักดิ์ บุญสุ

ผู้จัดพิมพ์

สุวีรยาสาส์น

ผู้จัดทำภาพประกอบ

เฉลิมพล พงษ์เจดต์พงศ์

รางวัลชมเชย มี 2 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

5.2.1 คางคกกับแมลงสาบ

ผู้ประพันธ์

เพ็ญพักตร์ ลิ้มสัมพันธ์ุ์

ผู้จัดพิมพ์

บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด

ผู้จัดทำภาพประกอบ

กลุ่มเบญจรงค์

5.2.2 จากตำนานขนาด ถึงผาแดง - นางไอ่

ผู้ประพันธ์

ปิยะพร

ผู้จัดพิมพ์

สำนักพิมพ์ปลาตะเพียน

(ในนามบริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด)

ผู้จัดทำภาพประกอบ

ถาวร ศิลละคุณาภรณ์

5.3 หนังสือสารคดีสำหรับเด็ก (6-11 ปี)

รางวัลดีเด่น

ได้แก่ เรื่อง

ศรีสัชชาลัย มรดกโลกทางวัฒนธรรม

ผู้ประพันธ์

จุฬารักษ์ ดำวิห์กุล

ผู้จัดพิมพ์

องค์การตำของคุรุสภา

ผู้จัดทำภาพประกอบ

-

5.4.3 พิจิก

ผู้ประพันธ์	วีรวัฒน์ กนกนุกเคราะห์
ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์ดอกหญ้า
ผู้จัดทำภาพประกอบ	-

5.5 หนังสือสารคดีสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (12-14 ปี)

รางวัลดีเด่น   ได้แก่ เรื่อง ปราสาทเมืองต่ำ

ผู้ประพันธ์	สมัย สุทธิธรรม
ผู้จัดพิมพ์	องค์การค้าของคุรุสภา
ผู้จัดทำภาพประกอบ	-

รางวัลชมเชย มี 3 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

5.5.1 เกิดในเรือ

ผู้ประพันธ์	ส.พลายน้อย
ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์สารคดี
ผู้จัดทำภาพประกอบ	ธีระพันธ์ ลอไพบูลย์

5.5.2 ของใช้พื้นบ้านของไทย

ผู้ประพันธ์	สุภกานต์ รัตนพันธ์ุ์
ผู้จัดพิมพ์	บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ จำกัด
ผู้จัดทำภาพประกอบ	"จันทน์กระพ้อ"

5.5.3 โนรา

ผู้ประพันธ์	ปรีชา นุ่นสุข
ผู้จัดพิมพ์	องค์การค้าของคุรุสภา

5.6 หนังสือประพันธ์สำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น (12-14 ปี)

รางวัลดีเด่น	ไม่มีหนังสือได้รับรางวัล
รางวัลชมเชย	ไม่มีหนังสือได้รับรางวัล

6. กลุ่มหนังสือการ์ตูน

รางวัลดีเด่น

ไม่มีหนังสือได้รับรางวัล

รางวัลชมเชย มี 3 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

6.1 กบอ๊อบอ๊อบกับเจ้าชายหนอน ตอนเที่ยวกรุงเทพฯ

ผู้ประพันธ์และผู้เขียนการ์ตูน

วรรณมาศ มีวาสนา

ผู้จัดพิมพ์

องค์การค้ำของคุรุสภา

6.2 ศิลปะอาชีพไทย ลำดับที่ 4

ผู้ประพันธ์

วิสูตร นวพันธ์

ผู้จัดพิมพ์

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น (มหาชน)

ผู้เขียนการ์ตูน

สมควร กองศิลา และคณะ

6.3 นิทานสี่ทิศ ภาคอีสาน ลำดับที่ 3

ผู้ประพันธ์

บางกอกการ์ตูนนิส

ผู้จัดพิมพ์

บริษัท ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

ผู้เขียนการ์ตูน

สุกิจ ดันมั่งคง และคณะ

7. กลุ่มหนังสือสวยงาม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

7.1 หนังสือสวยงามทั่วไป

รางวัลดีเด่น

ได้แก่ เรื่อง

เสน่ห์ไม้แกะสลักล้านนา

ผู้จัดพิมพ์

บริษัท สำนักพิมพ์เริงรมย์ จำกัด

ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม

เจียมจิตร ความสุข

ผู้จัดทำภาพประกอบ

สมภพ ถาวรวัฒนะ และคณะ

ผู้ประพันธ์

แฉ่งน้อย ปัญจพรตต์ และคณะ

โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์

โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์

รางวัลชมเชย มี 3 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

7.1.1 คู่มือตกแต่งป้ายนิเทศด้วยกระดาษ

ผู้จัดพิมพ์	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไบรท์มายด์
ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม	มงคล เปลี่ยนบางช้าง
ผู้จัดทำภาพประกอบ	สุภาทิพย์ อิ่มสำราญ และ สุชาดา สืบบุตร
ผู้ประพันธ์	สุภาทิพย์ อิ่มสำราญ
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์	โรงพิมพ์ พี พรินต์ติ้งกรุ๊ป

7.1.2 เมืองศรีสัชชนาลัย

ผู้จัดพิมพ์	สำนักพิมพ์เมืองโบราณ (ในนามบริษัทวิริยะธุรกิจจำกัด)
ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม	สำนักพิมพ์เมืองโบราณ
ผู้จัดทำภาพประกอบ	-
ผู้ประพันธ์	ธิดา สาระยา
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์	ศรีบุญอุตสาหกรรมการพิมพ์

7.1.3 ชุดจิตรกรรมฝาผนังในประเทศไทย วัดดงคาราม

ผู้จัดพิมพ์	บริษัท วิริยะธุรกิจ จำกัด
ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม	สราวุธ รัชมีจันทร์รางค์ และ เพ็ญนภา กิ่งผดุง
ผู้จัดทำภาพประกอบ	พิชญ์ เยาว์ภิรมย์ และคณะ
ผู้ประพันธ์	น. ณ ปากน้ำ
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์	दानสุทธาการพิมพ์

7.2 หนังสือสวยงามสำหรับเด็ก

รางวัลดีเด่น	ได้แก่ เรื่อง	เสียดัวใหญ่
ผู้จัดพิมพ์		บริษัท ไบรท์มายด์ จำกัด
ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม		-
ผู้จัดทำภาพประกอบ		เจดน์ วรา
ผู้ประพันธ์		พรจันทร์ จันทวิมล
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์		โรงพิมพ์สตาบาร์ปรีนท์ จำกัด

รางวัลชมเชย มี 3 รางวัล (เรียงตามลำดับอักษรชื่อเรื่อง) ได้แก่

7.2.1 จีเอเอ

ผู้จัดพิมพ์	บริษัท ดันอ้อ จำกัด
ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม	-
ผู้จัดทำภาพประกอบ	พิสิทธิ์ ทับทอง
ผู้ประพันธ์	เกริก ยุ้นพันธ์
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์	โรงพิมพ์สตาร์ปริ้นท์ จำกัด

7.2.2 แม่ไก่กะลูกไก่

ผู้จัดพิมพ์และผู้ออกแบบ	
จัดทำรูปเล่ม	บริษัท สำนักพิมพ์สวัสดิ์
ผู้จัดทำภาพประกอบ	วัชร เจลิมชัย
ผู้ประพันธ์	กุลวรา ชูวงศ์ไพโรจน์
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์	บริษัทโรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด

7.2.3 รื่นรมย์ชมรัตนโกสินทร์

ผู้จัดพิมพ์	บริษัทสำนักพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด
ผู้ออกแบบจัดทำรูปเล่ม	-
ผู้จัดทำภาพประกอบ	สมัย ศรีคำ และคณะ
ผู้ประพันธ์	ท่านผู้หญิงมณีรัตน์ บุนนาค
โรงพิมพ์ที่ตีพิมพ์	บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด

ใบสมัครเป็นสมาชิก

วารสารสารนิเทศ

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วารสารราย 4 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือนพฤศจิกายน - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม - ตุลาคม

ชื่อ.....

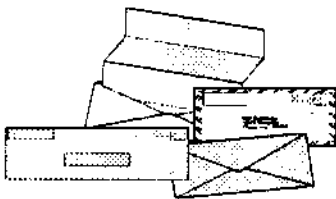
ที่อยู่ที่สามารถส่งทางไปรษณีย์.....

.....

.....

ข้าพเจ้าขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารสารนิเทศ

ปีที่ ..... ฉบับที่ ..... เดือน .....

หมายเหตุ โปรดส่งใบสมัครเป็นสมาชิกได้ที่

นางกรรณิการ์ ภูผาธรรม

สำนักวิทยบริการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อ. เมือง จ. มหาสารคาม 44000

